

JUBMES banka a.d. Beograd

UPRAVNI ODBOR

Broj: 603/2012

Beograd, 23.02.2012.

Tel: 011/22-05-500

Fax: 011/311-02-17

www.jubmes.rs

jubmes@jubmes.rs

Objavlivanje podataka i informacija JUBMES banke a.d. Beograd

za period 01.01.2011.-31.12.2011. godine

Beograd, februar 2012. godine

SADRŽAJ:

1. REZIME	3
2. STRATEGIJE I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA	3
2.1. REGISTAR RIZIKA.....	4
2.2. INTERNI OKVIR STRATEŠKOG PRISTUPA UPRAVLJANJU RIZICIMA	6
2.2.1. <i>Strategija upravljanja rizicima</i>	7
2.2.2. <i>Strategija upravljanja kapitalom</i>	7
2.3. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA	8
2.3.1. <i>Funkcija kontrole rizika</i>	9
2.3.2. <i>Ciljevi politike upravljanja kreditnom rizikom</i>	9
2.3.3. <i>Ciljevi politike upravljanja tržišnim rizikom</i>	11
2.3.4. <i>Ciljevi politike upravljanja operativnim rizikom</i>	11
2.3.5. <i>Ciljevi politike upravljanja rizikom likvidnosti</i>	12
2.3.6. <i>Ciljevi politike upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi</i>	12
2.3.7. <i>Ciljevi politike upravljanja rizikom zemlje</i>	13
2.4. STRUKTURA SISTEMA UPRAVLJANJA RIZICIMA U BANCI.....	13
3. KAPITAL BANKE.....	15
4. KAPITALNI ZAHTEVI I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA.....	16
4.1. REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI	16
4.2. INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA	17
4.3. RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE I RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE	19
4.4. KREDITNI RIZIK.....	20
4.4.1. <i>Geografska raspodela izloženosti</i>	22
4.4.2. <i>Raspodela izloženosti po sektorima i privrednim granama</i>	24
4.4.3. <i>Raspodela izloženosti po preostalom roku do dospeća</i>	26
4.4.4. <i>Raspodela izloženosti po kojima je utvrđeno obezvređenje</i>	27
4.4.5. <i>Obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik</i>	28
4.5. TRŽIŠNI RIZIK	29
4.6. OPERATIVNI RIZIK.....	30
4.7. IZLOŽENOSTI U VIDU VLASNIČKIH ULAGANJA U BANKARSKOJ KNJIZI	31
4.8. RIZIK KAMATNE STOPE U BANKARSKOJ KNJIZI	33
4.9. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA.....	34

1. UVOD

U skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke, JUBMES banka a.d. Beograd (u daljem tekstu: Banka) u nastavku objavljuje izveštaj koji sadrži sve, pomenutom odlukom, propisane podatke i informacije za period 01.01.2011.-31.12.2011. godine.

Izveštaj se javno objavljuje na internet domenu Banke (www.jubmes.rs).

Objavljivanje se odnosi isključivo na podatke Banke, s obzirom da Banka ne vrši konsolidaciju.

Ukupni regulatorni kapital na dan 31.12.2011. godine iznosi 3,566,813 hiljada dinara i sastoji se u potpunosti od osnovnog kapitala. Odbitne stavke od kapitala iznose 1,015,383 hiljade dinara.

Ukupni kapitalni zahtevi za pokriće rizika iznose 946,627 hiljada dinara, od čega se na kreditni i rizik druge ugovorne strane odnosi 739,541 hiljadu dinara, na tržišni rizik 79,677 hiljada dinara, a na operativni rizik 127,409 hiljada dinara.

Stopa adekvatnosti kapitala na dan 31.12.2011. godine iznosi 45.22%.

2. STRATEGIJE I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

U skladu sa opštim uslovima za sistem upravljanja rizicima banke, Banka ima uspostavljen sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji je u potpunosti integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke, odnosno omogućuje da se upravlja sa svim rizicima kojima je izložena ili može biti izložena po osnovu svih njenih poslovnih aktivnosti.

Sistem upravljanja rizicima treba da obezbedi da rizični profil Banke uvek bude u skladu sa definisanom sklonošću Banke ka rizicima.

Sistem upravljanja rizicima u Banci obuhvata:

1. strategiju i politike za upravljanje rizicima;
2. odgovarajuću unutrašnju organizaciju, odnosno organizacionu strukturu;
3. efektivan proces upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
4. adekvatan sistem unutrašnjih kontrola, uključujući jasne administrativne i računovodstvene procedure i uputstva i
5. adekvatan proces interne procene kapitala.

Svi rizici koje je moguće izmeriti ili oceniti podvrgavaju se strukturi limita na nivou Banke i usaglašenost sa tim limitima se kontinuirano prati. Postavljanje i praćenje poštovanja limita zasnovano je na transparentnim, uniformnim principima. Postoje definisani postupci za postupanje u slučaju probijanja limita. Deo rezervi iz kapitala se izdvaja radi pokrivanja identifikovanih, ali još uvek nekvantifikovanih rizika.

Načela upravljanja rizikom predstavljaju osnovu za sve odluke koje se donose u vezi sa poslovanjem Banke. Upravljanje rizicima se zasniva na osnovnim principima, koje su obavezni da usvoje i da se pridržavaju menadžent i svi zaposleni. Razumevanje ovih principa na nivou Banke je polazna osnova za razvoj svesti i kulture upravljanja rizicima kod svih zaposlenih u Banci.

Politike upravljanja rizicima Banke zasnovane su na konzervativnom pristupu poslovanju. Svaka transakcija koja nosi izloženost određenim rizicima treba da kompenzuje preuzimanje rizika generisanjem odgovarajuće premije u vidu marže, koja ulazi u cenu date transakcije. Konkretno, u transakcijama plasiranja sredstava, neophodno je da postoji određena simetrija između rizika čije je postojanje Banka identifikovala i rizika koji stvarno nosi druga ugovorna strana ili proizvod. Svaka transakcija treba da bude strukturana (zaključena) na način da je Banka adekvatno kompenzovana za rizik koji preuzima.

Banka preuzima rizike po poslovima i na tržištima u odnosu na koje postoji odgovarajući stepen ekspertize. Angažovanje Banke po novim poslovima ili ponuda novog proizvoda, usluge ili aktivnosti predmet je analize rizika, kao i adekvatnosti raspoloživih metoda, sistema i procesa za upravljanje tim rizicima.

Kako bi upravljala rizikom na bazi odnosa rizika i prinosa, Banka povezuje proces procene rizika sa očekivanim prihodima. Na ovaj način, Banka je u mogućnosti da analizira da li je preuzeti rizik adekvatno kompenzovan (očekivanim) prinosom.

Obezbeđena je puna transparentnost u metodološkim pristupima i kriterijumima merenja rizika i upravljanja istim, što doprinosi razvoju kulture upravljanja rizicima u Banci i osigurava primenu sistema upravljanja rizicima.

Rezultati procene rizika se redovno podvrgavaju stres testovima. Rezultati stres testova se uzimaju u obzir pri procenjivanju sposobnosti za podnošenja rizika. Kad god je moguće, rezultati testova se upoređuju sa postavljenim limitima.

Jedan od bitnih elemenata politika za upravljanje rizicima Banke je i sveobuhvatno i redovno izveštavanje o rizicima.

2.1. Registar rizika

Registrom rizika utvrđuju se vrste rizika i njihove definicije koje se primenjuju u sistemu upravljanja rizicima u Banci. U nastavku su navedene vrste rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci.

Kreditni rizik se može definisati prema sledećim tipovima rizika koji su predmet odobravanja:

- Rizik da klijent ili treća strana kojoj Banka treba da se obrati u slučaju da primarni dužnik ne izvrši svoju obavezu, neće izvršiti svoje obaveze koje proističu iz kreditnog odnosa ili da Banka neće biti u mogućnosti da se refundira kada je subjekt potraživanja zavisne obaveze;
- Rizik opadanja vrednosti hartije od vrednosti koju je Banka kupila kao rezultat pogoršavanja kreditne sposobnosti emitenta izuzev hartija od vrednosti koje su kupljene radi trgovanja;
- Rizik opadanja vrednosti uloga ili učešća u drugim pravnim licima izuzev ulaganja u vlasničke hartije od vrednosti radi trgovanja.

Banka aktivno preuzima kreditni rizik prihvatajući ga kao sastavni deo poslovnih aktivnosti. Poštujući činjenicu da kreditni rizik predstavlja najveći pojedinačni deo ukupnog rizika preuzetog kroz poslovne aktivnosti, Banka preduzima niz mera za upravljanje ovim rizikom (kreditna analiza, rangiranje dužnika, obezbeđivanje plasmana, i dr.). Upravljanje i kvantifikovanje kreditnog rizika sprovodi se korišćenjem metoda zasnovanih na najnovijim saznanjima iz teorije i prakse.

Kreditno – devizni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promena kursa dinara na finansijskom tržištu koja može imati uticaj na kreditnu sposobnost dužnika.

Tržišni rizici su rizici mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu gubitaka u okviru bilansnih i vanbilansnih pozicija usled kretanja cena na tržištu (cene finansijskih instrumenata, devizni kursevi, kamatne stope i dr.).

Devizni rizik je verovatnoća nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usled promene deviznih kurseva i/ili neusklađenosti u nivou aktive, pasive u istoj valuti.

Cenovni rizici predstavljaju rizik gubitka usled pomeranja u tržišnim cenama finansijskih instrumenata i posmatraju se kao opšti i specifični cenovni rizici.

Specifični cenovni rizik je rizik negativnih efekata na finansijski rezultat banke koji mogu nastati usled promene cene hartije od vrednosti zbog faktora vezanih za njenog emitenta ili, u slučaju derivatnog finansijskog instrumenta, zbog faktora vezanih za emitenta instrumenta koji je predmet ugovora.

Opšti cenovni rizik je rizik negativnih efekata na finansijski rezultat banke koji mogu nastati usled promene cene hartije od vrednosti zbog promene opšteg nivoa kamatnih stopa ili usled fluktuacija cena na tržištu kapitala, koje nisu vezane za specifične karakteristike pojedinačnih finansijskih instrumenata.

Robni rizik u knjizi trgovanja predstavlja rizik gubitka koji proizilazi iz promene cena robe.

Rizik izmirenja / isporuke predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/iskoruke.

Rizik druge ugovorne strane je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije.

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje pravni rizik, ali ne uključuje reputacioni i strateški rizik.

Pravni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled kazni i sankcija nadležnog regulatornog tela ili proisteklih iz sudskih sporova po osnovu neispunavanja ugovornih i zakonskih obaveza.

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze.

Rezidualni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što je očekivano, odnosno da njihovo korišćenje neadekvatno utiče na umanjeње svih rizika kojima je banka izložena.

Rizik smanjenja vrednosti potraživanja je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku.

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom faktoru rizika ili vrsti rizika, kao što su izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, privrednim granama, geografskim područjima, vrstama proizvoda i aktivnosti, instrumentima kreditne zaštite, finansijskim instrumentima, robi itd.

Rizici ulaganja podrazumevaju rizike trajnih ulaganja Banke u druga pravna lica koja nisu u finansijskom sektoru i osnovna sredstva.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled nepovoljnih promena kamatnih stopa.

Kamatni rizik obuhvata:

- izloženost iz jednakih promena kamatnih stopa po različitim rokovima dospeća,
- izloženost iz nekorelisanih promena između različitih indeksa kamatnih stopa,
- izloženost iz nejednakih pomeranja kamatnih stopa u različitim periodima dospeća,
- izloženost iz mogućih promena u očekivanim ili ugovorenim tokovima gotovine ili iz promena dospeća koje dovode do ponovnog utvrđivanja cena.

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla dužnika.

Rizik zemlje se, prema tome, izražava verovatnoćom da zemlja dužnik ili dužnik iz neke zemlje ne može biti u mogućnosti da izmiri svoje obaveze prema Banci, ili Banka neće biti u mogućnosti da naplati investicije u druga pravna lica ili hartije od vrednosti, zbog postojanja razloga koji nisu uključeni u okviru uobičajenog kreditnog rizika.

Rizik usklađenosti poslovanja banke je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propuštanja banke da svoje poslovanje uskladi sa zakonom, podzakonskim aktima, svojim internim aktima, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i sa pravilima struke, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom.

Reputacioni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled gubitka poverenja javnosti, odnosno nepovoljnog stava javnosti o poslovanju banke, nezavisno da li za to postoji osnov ili ne.

Strateški rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usled nepostojanja odgovarajuće poslovne politike i strategije, njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kojem Banka posluje ili izostanka adekvatnih reakcija Banke na te promene.

Ovaj rizik je stoga funkcija:

- strateških ciljeva Banke;
- razvijene i usvojene poslovne strategije Banke za postizanje ciljeva;
- resursa angažovanih u postizanju ovih ciljeva i kvaliteta implementacije i
- materijalnih i nematerijalnih resursa potrebnih za izvršenje poslovnih strategija.

2.2. Interni okvir strateškog pristupa upravljanju rizicima

Interni okvir strateškog pristupa Banke upravljanju rizicima čine Strategija upravljanja rizicima i sve politike i metodologije za upravljanje rizicima. Strategija zajedno sa pripadajućim aktima uvažava specifičnosti same Banke, poslovnog i makroekonomskog okruženja u kome posluje, uzimajući u obzir faze privrednog ciklusa.

Osnovni cilj upravljanja rizicima je optimiziranje odnosa rizika i prinosa. Pored toga upravljanje rizicima ima i sledeće poddimenzije:

- Strateška redukcija neizvesnosti prihoda;
- Redukcija neizvesnosti u tržišnoj poziciji Banke;
- Stabilna maksimizacija prinosa na kapital i angažovana sredstva uz zadržavanje izloženosti u prihvatljivim okvirima;
- Stabilna maksimizacija vrednosti Banke;
- Minimiziranje troškova angažovanja sredstava;
- Predviđanje i po mogućnosti izbegavanje rizika, odnosno adekvatno nošenje sa njima u slučaju nemogućnosti izbegavanja;
- Optimizacija alokacije kapitala;
- Osiguranje da su svi rizici precizno identifikovani, mereni i kontrolisani primenom usvojenih akata;
- Osiguranje pravovremenog i preciznog izveštavanja nadležnih organa Banke;
- Konstantna zaštita reputacije Banke kao pouzdane i profesionalne institucije, uz održavanje finansijskog potencijala i sposobnosti da odoli potresima na tržištu;
- Osiguranje usklađenosti poslovanja sa propisanim uslovima;
- Identifikovanje izvora rizika i uvođenje mera za savesno upravljanje rizicima.

Sklonost ka pojedinim rizicima je određena na osnovu Strategije poslovanja Banke i Strategije upravljanja kapitalom koja određuje sposobnost podnošenja rizika. Kapital, kao osnovni garant pokriva gubitaka proizašlih iz objektiviziranih rizika alocirani je po poslovnim aktivnostima u vidu limita

za svaku vrstu rizika definisanih politikama upravljanja rizicima koje usvaja Upravni odbor. Ujednačena primena ovog principa na nivou Banke definisana je procesom planiranja.

Definisana sklonost ka rizicima omogućava Banci uvećanje prinosa u odnosu na preuzeti rizik putem optimizacije preuzimanja rizika. Pored postojećeg odnosa nivoa izloženosti riziku i raspoloživog kapitala za ukupne rizike, planirani rast obima poslovanja u svim segmentima takođe predstavlja osnovu za određivanje obima sklonosti ka riziku.

2.2.1. Strategija upravljanja rizicima

Strateško upravljanje rizikom predstavlja osnovu poslovnih procesa i zasnovano je na, kad god je to ekonomski opravdano i moguće, naprednim metodima upravljanja rizicima. Strateško upravljanje rizikom predstavlja ključni deo definisanja poslovne strategije i srednjoročnog i dugoročnog planiranja poslovnih aktivnosti.

Strategija definiše smernice za jedinstven i dosledan pristup upravljanju rizicima na dugoročnoj osnovi. Ovim dokumentom je određen odnos Banke prema rizicima kojima je u svom poslovanju izložena ili može biti izložena i daje polazne osnove za identifikaciju, upravljanje, praćenje i kontrolu rizika koji proizilaze iz poslovanja Banke. Strategija uvažava specifičnosti same Banke, poslovnog i makroekonomskog okruženja u kome posluje, uzimajući u obzir faze privrednog ciklusa.

Strategija je usklađena sa Zakonom o Bankama i podzakonskom regulativom NBS i to: Odlukom o upravljanju rizicima banke i Odlukom o adekvatnosti kapitala, kao i standardima savremenog bankarskog poslovanja.

2.2.2. Strategija upravljanja kapitalom

Strategija upravljanja kapitalom je stalni proces utvrđivanja i održavanja visine i strukture kapitala najmanje na propisanom, odnosno odgovarajućem nivou, kao i jasno razumevanje realnih potreba Banke za kapitalom.

Strategija upravljanja kapitalom Banke obuhvata aktivnosti pribavljanja, obračuna i praćenja potrebe za kapitalom Banke, zahteve po pitanju adekvatnosti i strukture kapitala, kao i mere za povećanje kapitala u slučaju nedostatka.

Strategija upravljanja kapitalom ima za primarni cilj obezbeđenje i održavanje nivoa i strukture regulatornog i internog kapitala koja može da podrži očekivani rast plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, politiku dividendi, kao i sve promene iznosa kapitala Banke.

Strateški ciljevi Banke u pogledu upravljanja kapitalom su:

- obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala za usklađenost sa minimalnim regulatornim zahtevima za kapitalom u skladu sa propisima Narodne banke Srbije;
- obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala za podršku sklonosti Banke za preuzimanje rizika i zadovoljenje potreba za internim kapitalom;
- obezbeđenje mogućnosti kontinuiranog nastavka poslovanja, uz obezbeđenje prinosa akcionarima i koristi drugim zainteresovanim stranama;
- obezbeđenje jake kapitalne osnove, kao podrške daljem, dugoročno održivom, razvoju poslovanja Banke;
- alokacija kapitala u skladu sa strateškim ciljevima Banke, uključujući optimizaciju prinosa na interni i regulatorni kapital.

Strategijom upravljanja kapitalom Banke obuhvaćen je vremenski period od tri godine. Suština je da adekvatnost kapitala što bolje reflektuje stvarne rizike banke, odnosno procenjivanje rizika i određivanje adekvatnog nivoa kapitala u skladu sa internim procenama Banke izloženosti svim relevantnim rizicima u njenom poslovanju.

Planiranje kapitala Banke ima za cilj da se osigura adekvatan kapital pod promenjivim makroekonomskim uslovima, kao stratejski resurs, za podršku Banke u ostvarenju njenog stratejskog poslovnog plana.

Planom kapitala, Banka konkretizuje i precizira sprovođenje strateških ciljeva i smernica za planiranje kapitala, te utvrđuje vremenski horizont za njihovo ostvarenje s obzirom na uticaj makroekonomskih faktora i promenu smera ekonomskog ciklusa na strateške planove, način na koji

će Banka da zadovoljava kapitalne zahteve u narednom periodu, relevantna ograničenja vezana za kapital (npr. uticaj izmene ili donošenja novih propisa), kao i opšti plan za postupanje u nepredviđenim okolnostima (npr. pribavljanje dodatnog kapitala, ograničavanje poslovne aktivnosti ili primena tehnika ublažavanja rizika).

Banka u procesu planiranja kapitala redovno razmatra sledeće osnovne elemente:

- postojeće potrebe za kapitalom (internim i minimalnim regulatornim);
- planirano iskorišćenje kapitala;
- ciljani (optimalni) nivo kapitala imajući u vidu strategiju razvoja Banke i sklonost za preuzimanje rizika;
- sredstva upravljanja kapitalom koja podrazumevaju interne i eksterne resurse koji se mogu iskoristiti za uvećanje kapitala (sposobnost za generisanje dobiti);
- ostale moguća sredstva obezbeđenja adekvatnosti kapitala (npr. planiranje dividendi, planiranje bilansnih pozicija, obim poslovnih aktivnosti i dr.).

U procesu planiranja kapitala raspoloživi kapital će se alocirati na evidentirane rizike, i dalje, po potrebi, na niže nivoe koji podrazumevaju segmente poslovanja izložene pojedinačnim vrstama rizika.

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke se prati od strane Upravnog i Izvršnog odbora, u cilju obezbeđenja usaglašenosti Banke sa limitima vezanim za kapital propisanim Zakonom o bankama:

- Minimalni novčani iznos kapitala od EUR 10 miliona;
- Koeficijent adekvatnosti kapitala od min. 12%.

2.3. Politike upravljanja rizicima

Politike upravljanja rizicima predstavljaju skup dokumenata kojima se definišu:

- način organizovanja procesa upravljanja rizicima Banke i jasne linije odgovornosti za sve faze tog procesa;
- način procene rizičnog profila Banke, tj. metodologije za identifikovanje i merenje, odnosno procenu pojedinačnih vrsta rizika;
- načini praćenja i kontrole pojedinačnih vrsta rizika i uspostavljanje sistema limita rizika Banke, odnosno vrste limita rizika koje Banka koristi i njihova struktura;
- način odlučivanja o poslovnim transakcijama koje dovode do prekoračenja uspostavljenih limita rizika, kao i definisanje izuzetnih okolnosti u kojima je njihovo odobravanje moguće;
- mere za ublažavanje pojedinačnih vrsta rizika i pravila za primenu tih mera;
- način i metodologiju za sprovođenje procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke i
- principe funkcionisanja sistema unutrašnjih kontrola.

Politike upravljanja rizicima se revidiraju najmanje jednom godišnje, a prema potrebi i češće, ukoliko nastanu značajnije promene u rizičnom profilu Banke. Politike upravljanja rizicima konkretizuju i preciziraju sprovođenje strategije upravljanja rizicima. Primarno se kroz politike utvrđuju smernice za upravljanje jednim ili većim brojem rizika, zatim osnovni limiti u odnosu na koje se analizira profil rizika i izloženost istima. Politike upravljanja rizicima definišu kako Banka identifikuje, upravlja, prati i kontroliše rizike vezane za svoje poslovanje i definiše izradu ostalih akata kojima se prate i kontrolišu ti rizici. Politikama su obuhvaćeni svi rizici evidentirani kroz registar rizika.

Politikama upravljanja rizicima, upravljanje rizicima je povereno Upravnom odboru, Odboru za praćenje poslovanja banke, Izvršnom odboru, Kreditnom odboru i Odboru za upravljanje aktivom i pasivom čije su nadležnosti utvrđene Statutom i drugim aktima Banke, i koji zajednički formiraju principe i metodologiju procene rizika na bazi eksternih i internih odluka i praćenja kvaliteta poslovnog okruženja, odnosno, preduzimanjem drugih aktivnosti u Banci za minimiziranje rizika. Procedure upravljanja rizicima Banke definisane su politikama upravljanja bankarskim rizicima.

Upravni odbor redovno analizira profil rizika Banke, kao i celokupnu poziciju Banke uzimajući u obzir faktore koji mogu uticati na profil rizika. U Banci postoji dobro definisan sistem praćenja i izveštavanja o rizicima i adekvatnosti internog kapitala s ciljem osiguranja pravovremenog informisanja učesnika u sistemu upravljanja rizicima i donosioca poslovnih odluka. Struktura i

dinamika izveštavnja zavise od predmeta i korisnika izveštaja i sprovodi se na dnevnoj, mesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi. Sistem se zasniva na *Datawarehouse* sistemu, kao izvoru jedinstvenih podataka za ukupni portfolio Banke izložen rizicima. Za različite vrste rizika i izveštavanja koriste se različita aplikativna rešenja.

2.3.1. Funkcija kontrole rizika

Funkcija kontrole rizika organizovana je u Odeljenju upravljanja rizicima, osiguravajući usklađenost Banke sa strategijama i politikama upravljanja rizicima. Funkcija kontrole rizika definiše i procenjuje adekvatnost sistema upravljanja rizicima i prati ukupnu izloženost riziku.

Cilj funkcije kontrole rizika Banke je kontinuirani rad na uspostavljanju i unapređenju sveobuhvatnog i kvalitetnog sistema za kontrolu i upravljanje rizikom, koji je proporcionalan prirodi, obuhvatu i složenosti usluga koje Banka pruža i usklađen sa profilom rizika Banke, uzimajući u obzir regulatorne zahteve Narodne banke Srbije.

Funkcija kontrole rizika sprovodi sledeće aktivnosti:

- predlaganje Upravnom i Izvršnom odboru internih akata vezanih za identifikaciju, merenje, procenu i praćenje izloženosti rizicima (uključujući postupak procenjivanja internog kapitala);
- predlaganje pristupa za obračun minimalnog kapitala za pokriće rizika;
- predlaganje strategija i politika upravljanja rizicima;
- predlaganje limita izloženosti u skladu sa strategijom i politikama upravljanja rizicima;
- predlaganje mera za ublažavanje izloženosti rizicima;
- ispitivanje i analiza uticaja stres testova na izloženost rizicima;
- praćenje izloženosti rizicima, profila rizičnosti i adekvatnosti kapitala;
- proveravanje primene metodologija i postupaka upravljanja rizicima;
- ispitivanje adekvatnosti i sprovođenja unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima;
- interno izveštavanje o rizicima i adekvatnosti kapitala;

Banka u okviru kontrole rizika analizira sve rizike koje je identifikovala i izmerila, odnosno procenila u procesu upravljanja rizicima, uključujući i kontinuirano praćenje usklađenosti poslovanja sa uspostavljenim sistemom limita.

U okviru kontrole rizika, Banka proverava primenu i ocenjuje efektivnost metoda i postupaka za upravljanje rizicima (uključujući nove rizike, kao i rizike koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja u kojem Banka posluje) i redovno analizira sistem limita u cilju provere njegove adekvatnosti.

2.3.2. Ciljevi politike upravljanja kreditnom rizikom

Politika upravljanja kreditnim rizicima predstavlja integralni deo procesa planiranja i definiše planirani trend u kreditnoj aktivnosti.

Cilj upravljanja kreditnim rizicima je da Banka ostvari što veći prinos na kapital, na način da svoju izloženost kreditnom riziku održava u okviru prihvatljivih parametara.

Banka kreditnim rizicima upravlja na više nivoa:

- na nivou ukupnog i segmenata portfolio;
- na nivou pojedinačnog dužnika;
- na nivou proizvoda.

S obzirom na ograničeni kapacitet i povišen rizik plasiranja sredstava na domaćem tržištu u sadašnjim okolnostima, Banka primenjuje konzervativan i ekonomičan pristup u upravljanju kreditnim rizicima.

Cilj Politike upravljanja kreditnim rizikom je identifikovanje izvora kreditnog rizika u Banci i uvođenje mera za adekvatno upravljanje tim rizikom. Cilj Banke je da ostvari maksimalno kvalitetan odnos rizika i prinosa u granicama pažljivo definisanih limita. Politika upravljanja kreditnim rizikom definiše vrste izloženosti kreditnom riziku koje je Banka spremna da prihvati i sadrži osnovne principe

upravljanja kreditnim rizikom, spremnost za preuzimanje i okvir za merenje rizika Banke, upravljanje kreditnim rizikom i kontrolu tog rizika na nivou Banke.

Upravljanje rizicima je zasnovano na redovnom praćenju i analizi strukture i kvaliteta različitih portfolija koji najmanje obuhvataju podelu po vrstama rizika kojima su izložene pozicije u portfolijima (kreditni, tržišni), zatim podela po vrstama dužnika (fizička, lica, pravna lica), podela po sektorskoj i granskoj strukturi, kao i proizvodima u slučaju fizičkih lica. U sklopu praćenja na bazi kontrolnih portfolija prati se i rizik koncentracije kreditnog portfolija i vrši se procena budućih promena strukture i kvaliteta portfolija, kao i procena rezidualnog rizika.

Banka profesionalno primenjuje niz mera u cilju upravljanja kreditnim rizicima, ublažavanja i kontrole tog rizika u odnosima sa ugovornim stranama, uključujući:

- stroge kriterijume selekcije;
- primenu sistema limita;
- pouzdan proces odobravanja kredita;
- efikasnu kreditnu administraciju i praćenje;
- adekvatne kontrole vezane za kreditni rizik u odnosima sa ugovornim stranama;
- diversifikaciju rizika.

Sistem upravljanja kreditnim rizikom je svobuhvatnost organizacione strukture, pravila, procesa, postupaka, sistema i resursa za utvrđivanje, merenje, odnosno procenjivanje, praćenje i izveštavanje o izloženosti kreditnom riziku, odnosno upravljanje kreditnim rizikom.

Osnovni elementi sistema upravljanja kreditnim rizikom su:

1. Strategija upravljanja rizicima, te politike upravljanja kreditnim rizikom i sa njime povezanim rizicima koji predstavljaju konkretizaciju strategije u smislu sklonosti za preuzimanje rizika, limite, te indikatore praćenja rizičnog profila.
2. Ključni procesi upravljanja kreditnim rizikom:
  - Proces odobravanja plasmana;
  - Proces praćenja plasmana;
  - Proces upravljanja instrumentima kreditne zaštite;
  - Proces ranog otkrivanja porasta kreditnog rizika;
  - Proces klasifikacije plasmana prema eksternoj i internoj regulativi;
  - Proces upravljanja problematičnim plasmanima;
  - Proces analize portfolija i praćenja kreditnog rizika;
  - Proces stres testiranja kreditnog rizika;
  - Proces validacije internih modela kreditnog rizika;
  - Proces obračuna adekvatnosti kapitala za kreditni rizik;
  - Proces obračuna internog kapitala za kreditni rizik.

Osnovne strateške odrednice upravljanja kreditnim rizikom sadržane su u Strategiji upravljanja rizicima. Strategija upravljanja rizicima, u pogledu upravljanja kreditnim rizikom, minimalno obuhvata sledeće:

- Ciljeve i osnovna načela preuzimanja kreditnog rizika;
- Sklonost za preuzimanje kreditnog rizika, odnosno nivo rizika koji Banka smatra prihvatljivim u ostvarenju svoje poslovne strategije u postojećem poslovnom okruženju.

Politike upravljanja kreditnim rizikom i s njime povezanim rizicima sadrže konkretizaciju ukupne sklonosti za preuzimanje rizika u sledećem smislu:

- Ciljevi koji se odnose na kvalitet plasmana, zaradu i rast plasmana, prihvatljivi nivo odnosa između rizika i zarade i njihovog odnosa prema ceni izvora sredstava;
- Presek planiranih poslovnih aktivnosti, što uključuje vrste plasmana, izloženosti prema privrednim granama, sektorima, valutna i ročna obeležja plasmana, profitabilnost, ciljna tržišta, kao i ostale karakteristike koje Banka želi postići kreiranjem svog portfolija;
- Preciziranje sklonosti za preuzimanje rizika u smislu definisanja prihvatljivog nivoa obezvređenja plasmana;
- Osnovna načela identifikovanja, merenja, ublažavanja i praćenje izloženosti kreditnom riziku;
- Limite rizika s obzirom na indikatore izloženosti riziku;
- Postupanje u slučaju prekoračenja limita.

Ciljani profil kreditnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.3. Ciljevi politike upravljanja tržišnim rizikom

Banka vodi politiku upravljanja tržišnim rizikom na način koji treba da obezbedi da se formira kontrolisani nivo izloženosti riziku promene faktora tržišnog rizika, a radi ostvarivanja dobiti iz očekivane promene tih faktora i radi predupređivanja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nepovoljnog kretanja na tržištu.

Osnovni cilj upravljanja tržišnim rizikom je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke u svrhu održanja izloženosti tržišnom riziku unutar definisanih granica.

Okvir za adekvatno upravljanje tržišnim rizikom obuhvata sledeće elemente:

- načela, pravila, politike i metodologije u svrhu upravljanja tržišnim rizikom koje su definisane internim aktima;
- proces upravljanja tržišnim rizikom koji obuhvata upravljanje, utvrđivanje i merenje praćenje i izveštavanje;
- jasno definisane odgovornosti i poslovanje usklade sa definisanim pravilima i utvrđenim limitima;
- nadzor Upravnog i Izvršnog odbora Banke kroz detaljan i sveobuhvatan sistem izveštavanja.

Banka je razvila sistem upravljanja tržišnim rizicima pozicija u knjizi trgovanja koji se temelji na principima vrednosti pod rizikom (VaR) da bi procenila tržišni rizik otvorenih pozicija.

Politikom upravljanja tržišnim rizicima Banka definiše svoju sklonost za preuzimanje rizika u smislu VaR limita koji predstavlja potencijalni maksimalni očekivani gubitak u jednom i deset dana sa definisanim nivoom pouzdanosti od 99%.

Osnovni tržišni rizik u Banci jeste devizni rizik, koji se pored VaR limita kontroliše i primenom limita otvorene devizne pozicije. Pored ovih limita Banka primenjuje i druge vrste limita za upravljanje tržišnim rizicima, kao što su: nominalni limit plasmana u određenu vrstu finansijskih instrumenata, limit gubitka za dilerske aktivnosti u knjizi trgovanja i sa devizama i dr.

VaR i drugi limiti se obračunavaju i prate i informacije o tome stavljaju na raspolaganje Izvršnom odboru Banke i Odboru za upravljanja aktivom i pasivom.

Ciljani profil tržišnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

Obzirom da VaR ne predstavlja maksimalni mogući gubitak, Banka primenjuje i stres testove koji kvantifikuju izloženost ekstremnijim tržišnim kretanjima u odnosu na normalne, prikazane u VaR vrednostima. Oni omogućavaju sagledavanje širokog spektra mogućih ishoda radi percepcije slabih tačaka Banke. Scenariji su okrenuti predviđanju budućih promena na makro nivou i sastoje se od različitih kombinacija potencijalnih tržišnih događaja koji odslikavaju verovatna buduća kretanja na tržištu.

Ispitivanje stresnih udara podrazumeva dve grupe testova:

- Analiza scenarija (kombinacija stresnih udara koji proizvode maksimalni gubitak – najgori scenario),
- Analiza stresnih udara (analiziranje značajne promene jednog od faktora rizika koji utiču na VaR i potencijalni gubitak)

2.3.4. Ciljevi politike upravljanja operativnim rizikom

Osnovni cilj upravljanja operativnim rizikom je identifikacija i merenje rizika, čime se omogućava praćenje i primereno ublažavanje rizika radi usklađivanja sa sklonošću ka izloženosti ovom riziku.

Identifikacija, merenje i praćenje rizika se sprovodi kroz sledeće procese:

- prikupljanje i analiza podataka o internim gubicima, kao i događaja koji nisu proizveli gubitak, a mogu se smatrati operativnim rizikom;

- proces samoprocenjivanja izloženosti operativnom riziku. Analiza scenarija obuhvata kvantifikaciju na osnovu procene posledica mogućih događaja u smislu njihove učestalosti i nivoa i scenario za najgori mogući slučaj;
  - postupci u slučaju potreba obezbeđenja kontinuitata poslovanja.
- Sklonost za preuzimanje rizika definisana je na osnovu procene ukupnih gubitaka prikupljenih u postupku analize scenarija kao integralnom delu procesa samoprocenjivanja.
- Ciljani profil operativnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.5. Ciljevi politike upravljanja rizikom likvidnosti

Osnovni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke u svrhu održanja izloženosti riziku likvidnosti unutar definisanih granica.

Okvir upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata sledeće elemente:

- politiku upravljanja rizikom likvidnosti u skladu sa strategijom upravljanja rizicima;
- jasno definisane odgovornosti i poslovanje u skladu sa definisanim pravilima i limitima;
- interne i eksterne limite;
- sistem za merenje, procenu, praćenje i izveštavanje o izloženosti riziku likvidnosti;
- okvir za utvrđivanje potencijalne krize likvidnosti i eventualno sprovođenje plana za upravljanje likvidnošću u uslovima krize.

Regulatorni standardi za upravljanje rizikom likvidnosti predstavljaju limite koje je propisala Narodna banka Srbije i obuhvataju sledeće:

- obavezna rezerva u dinarima i devizama;
- minimalni pokazatelj rizika likvidnosti.

Interni standardi za upravljanje rizikom likvidnosti predstavljaju sledeće osnovne modele za merenje rizika:

- kratkoročni GAP;
- testiranje otpornosti na stres;
- praćenje rezervi likvidnosti;
- pokazatelji koncentracije depozita;
- pokazatelj stabilnosti depozita;
- pokazatelji likvidne pozicije Banke i limiti za date pokazatelje;
- praćenje strukture depozita;
- rani pokazatelji upozorenje na krizu likvidnosti;
- limiti za rizik likvidnosti.

Banka je Planom poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja – krize likvidnosti i drugim internim aktima za merenje i praćenje rizika likvidnosti definisala kvantitativne pokazatelje i utvrdila kritične vrednosti tih pokazatelja koji predstavljaju indikatore ranog upozorenja negativnih tendencija u likvidnoj poziciji Banke.

Ciljani profil rizika likvidnosti detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.6. Ciljevi politike upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi

Banka vodi politiku koja treba da obezbedi da ukupan negativan uticaj na prihod i kapital Banke od neto otvorenih pozicija kamatno osetljive aktive i obaveza ne premaši prihvatljive nivoa. Usklađenost neto otvorene pozicije prati se na nivou Odbora za upravljanje aktivom i pasivom čime se obezbeđuje poštovanje usvojenih limita. S obzirom na okruženje i okolnosti u kojima posluje, Banka primenjuje konzervativan i ekonomičan pristup u upravljanju kamatnim rizikom.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke u svrhu održanja izloženosti kamatnom riziku unutar definisanih granica.

Okvir upravljanja kamatnim rizikom obuhvata sledeće elemente:

- sistem za merenje, procenu i izveštavanje o izloženosti kamatnom riziku;
- interna akata za upravljanje kamatnim rizikom sa jasno definisanim smernicama i pretpostavkama koje se koriste u procesu upravljanja;
- jasno definisane odgovornosti i poslovanje u skladu sa definisanim pravilima i limitima;
- nadzor Upravnog i Izvršnog odbora Banke kroz detaljan i sveobuhvatan sistem izveštavanja.

Standardi za upravljanje kamatnim rizikom u Banci podrazumevaju sledeće osnovne modele:

- GAP analiza;
- analiza ekonomske vrednosti kapitala;
- osetljivost neto kamatnih prihoda;
- testiranje otpornosti na stres;
- procene rizika osnovice;
- procene rizika opcionalnosti.

Ciljani profil kamatnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.7. Ciljevi politike upravljanja rizikom zemlje

Banka vodi politiku upravljanja ovim rizikom na način da se obezbedi minimalna izloženost kroz adekvatno merenje rizika zemlje primenom usvojene kategorizacije i utvrđivanjem limita izloženosti prema zemljama na osnovu usvojenih merila rizičnosti, odnosno na osnovu utvrđenog rejtinga zemlje, kao i primenom prihvatljivih sredstava ublažavanja datog rizika.

Jedan od značajnih segmenata operativnog upravljanja rizikom zemlje predstavlja i utvrđivanje limita izlaganja Banke grupi zemalja i svakoj pojedinačnoj zemlji. Limit izloženosti se odnosi na sve transakcije sa kompanijama u ovoj zemlji. Limiti izloženosti se utvrđuju za sve zemlje kategorizovane prema internom sistemu kategorizacije koji je Banka razvila.

2.4. Struktura sistema upravljanja rizicima u Banci

Upravljanje rizicima je povereno sledećim odborima i organizacionim delovima:

- Upravnom odboru;
- Odboru za praćenje poslovanja;
- Izvršnom odboru;
- Kreditnom odboru;
- Odboru za upravljanje aktivom i pasivom;
- Odeljenju upravljanja rizicima.

Organi Banke nadležni za upravljanje rizicima zajednički formiraju principe i metodologije upravljanja rizicima na bazi:

- eksternih propisa i odluka koje donose zakonodavna tela, a najvećim delom, Narodna banka Srbije;
- internih procedura vezanih za identifikaciju, merenje, praćenje i kontrolu rizika; i
- preduzimanje drugih aktivnosti usmerenih ka minimiziranju rizika u poslovanju Banke.

Organi Banke nadležni za upravljanje rizicima permanentno prate promene u zakonskoj regulativi, analiziraju njihov uticaj na visinu rizika na nivou Banke i preduzimaju mere na usaglašavanju poslovanja i procedura sa novim propisima u okvirima kontrolisanog rizika. Pored toga, uvođenje novih usluga praćeno je potrebnim tržišnim i ekonomskim analizama u cilju optimizacije odnosa prihoda i rezervisanja za procenjeni realni rizik.

Nadležnosti su utvrđene propisima Narodne banke Srbije, Statutom i drugim internim aktima Banke.

Bankom upravlja *Upravni odbor*, koji zaseda na redovnoj osnovi i vrši kontrolu nad poslovanjem Banke. Postoji jasna podela nadležnosti između Upravnog i Izvršnog odbora Banke. Upravni odbor se redovno izveštava o svim informacijama vezanim za poslovanje Banke, kao i o izloženosti i upravljanju relevantnim rizicima. Finansijske informacije i analize izloženosti rizicima se obezbeđuju najmanje na kvartalnoj osnovi. Odobravanje strategija i politika upravljanja rizicima i kapitalom su u nadležnosti Upravnog odbora koji uspostavlja sistem unutrašnjih kontrola i osigurava funkcionalnost i efikasnost sistema upravljanja rizicima. Procedure upravljanja rizicima Banke definisane su politikama upravljanja bankarskim rizicima i usvajaju se od strane Izvršnog odbora Banke.

Odbor za praćenje poslovanja (Odbor za reviziju) analizira i usvaja predloge politika i strategija u vezi sa upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnje kontrole koje se Upravnom odboru podnose na razmatranje i usvajanje. Odbor osigurava usaglašenost interne regulative sa važećom regulativom i razmatra relevantne izveštaje unutrašnje revizije, koja nadgleda njihove preporuke. Odbor analizira i vrši nadzor nad primenom i adekvatnim sprovođenjem usvojenih internih akata vezanih za upravljanje rizicima i predlaže načine za otklanjanje eventualnih nepravilnosti, unapređenje istih ukoliko je potrebno. Svako ažuriranje registra rizika koje prate reviziju od strane Upravnog odbora Banke se takođe stavljaju na raspolaganje i dostupni su Odboru za praćenje poslovanja Banke. Odbor za praćenje poslovanja nadgleda reviziju, usaglašenost poslovanja, na taj način osiguravajući procenu istoga Upravnom odboru. Pored izveštaja od strane Izvršnog odbora i direktora pojedinih organizacionih delova, postoje dva osnovna izvora informacija za identifikaciju potencijalnih problema i davanje preporuka za unapređenje:

- Izveštaji o sprovedenim unutrašnjim revizijama u cilju identifikacije slabosti u politikama upravljanja rizicima, poslovnim sistemima i IT sistemima, i bilo kog kršenja usaglašenosti poslovanja;
- Finansijska revizija sprovedena od strane eksternog revizora u cilju odobrenja validnosti finansijskih izveštaja i procena.

Izvršni odbor Banke je nadležan da za svaku vrstu rizika usvoji procedure kojim su utvrđeni načini identifikovanja, merenja i praćenje i kontrole rizika. Osigurava kontinuiranu primenu i efikasnost sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena, i primenjuje principe upravljanja rizicima koje je usvojio Upravni odbor. Izvršni odbor je nadležan i odgovoran za: odlučivanje o plasmanima Banke do iznosa koji utvrdi Upravni odbor; donošenje odluka o svakom povećanju izloženosti Banke prema licu povezanim sa Bankom i obaveštavanje Upravnog odbora o tome; identifikovanje i merenje rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju i primenu principa upravljanja istim; utvrđivanje predloga politika, procedura i ostalih akata vezanih za upravljanje rizicima; utvrđivanje iznosa do kojih Kreditni odbor može odlučivati o plasmanima i odlučivanje o plasmanima preko tih iznosa i dr.. Izvršni odbor je odgovoran za celokupno poslovanje Banke, uključujući i kadrovsku politiku, evidencije i procedure Banke. Ovo uključuje sveobuhvatnu odgovornost za usaglašenost sa relevantnom regulativom, procenu rizika i upravljanje rizikom.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je nadležan za upravljanje strukturom bilansa stanja Banke u vezi sa kamatnim, rizikom likvidnosti, deviznim rizikom, profitabilnosti, finansiranja i drugim srodnim pitanjima. Odbor najmanje mesečno razmatra trendove u kretanju makroekonomskih pokazatelja, upravljanje likvidnošću, izloženosti rizicima, uspostavljanje limita. Predlozi limita i smernica upravljanja pojedinim vrstama rizika u njihovoj nadležnosti se razmatraju na ovom odboru pre podnošenja Izvršnom odboru na usvajanje. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom predlaže Izvršnom odboru mere i postupke, kojima će operativno upravljati rizicima u nadležnosti ovog odbora.

Kreditni odbor razmatra i odlučuje o odobrenju kreditnih i srodnih izloženosti do usvojenih limita odlučivanja i internih limita izloženosti po dužnicima. Usvaja uslove odobrenja plasmana na osnovu predloga nadležnih organizacionih delova za plasiranje sredstava i mišljenja Odeljenja upravljanja rizicima. Kreditni odbor je nadležan i odgovoran za usvajanje pojedinačnih limita kreditnog eksponiranja; usvajanje korektivnih mera radi rešavanja naplate problematičnih kredita; usvajanje programa kontrole kreditnog poslovanja i razmatranje izveštaja o kontroli; usvajanje standardne kreditne dokumentacije; izveštavanje o obimu odobrenih i uzetih kredita.

Radi primene posebnog i jedinstvenog sistema upravljanja rizicima i obezbeđenja funkcionalne i organizacione odvojenosti aktivnosti upravljanja rizicima od redovnih poslovnih aktivnosti Banke, Banka je formirala *Odeljenje upravljanje rizicima*.

Odeljenje upravljanja rizicima kontinuirano prati indikatore i pokazatelje pojedinih kategorija rizika, njihovu usklađenost sa propisanim, odnosno predviđenim nivoom, potencijalni uticaj očekivanih promena u uslovima (zakonske promene, tržišni uticaji i drugo) na visinu izloženosti Banke o čemu redovno izveštava nadležne organe Banke. U nadležnosti Odeljenja je predlaganja limita za preuzimanje rizika, interne regulative i druga pitanja vezana za upravljanje rizicima u Banci. Odeljenje je nadležno i za davanje mišljenja o odobrenju pojedinačnih plasmana Banke. U domen nadležnosti Odeljenja upravljanja rizicima spada i sledeće: formulisanje i ažuriranje predloga politika i procedura upravljanja rizicima; izrada izveštaja o rizicima za klijente i potencijalne klijente; predlaganje i praćenje limita izloženosti prema pojedinačnim klijentima i segmentima portfolia; procenjivanje nadoknadivosti potraživanja; vršenje klasifikacije klijenata prema evidentiranom riziku; izrada izveštaja sa preporukama za preduzimanje neophodnih korektivnih mera; formiranje i sprovođenje programa kontrole upravljanja rizicima; vršenje konsultativne funkcije po svim pitanjima vezanim za upravljanje rizicima; redovna kritičku analizu upravljanja rizicima i procene rizika; izrada analiza izloženosti Banke rizicima i predlaganje mera za njeno ublažavanje; praćenje izloženosti sa Kontrolne liste i Liste problematičnih izloženosti.

3. KAPITAL BANKE

Ukupan kapital Banke se sastoji od osnovnog i dopunskog kapitala i odbitnih stavki:

Osnovni kapital čini: akcijski kapital po osnovu običnih akcije, emisona premija, rezerve iz dobiti, neraspoređeni dobitak/gubitak, kapitalna dobit/gubitak po osnovu otkupljenih sopstvenih akcija, i nematerijalna ulagnja kao minusne stavke osnovnog kapitala.

Dopunski kapital čine revalorizacione rezerve koje se odnose na osnovna sredstva i učešća u kapitalu.

Odbitne stavke od ukupnog kapitala čini: iznos potrebne rezerve, učešća u kapitalu banaka ili drugih finansijskih organizacija koja prelaze 10% kapitala organizacije u koju se ulaže kao i 10% kapitala banke koja vrši ulaganja.

Banka ne poseduje hibridne instrumente, odnosno subordinirane instrumente, te osim revalorizacionih rezervi nema drugih elementa dopunskog kapitala.

U nastavku je data tabela koja prikazuje strukturu kapital Banke na dan 31.12.2011. godine.

Tabela 1: Struktura kapitala

Naziv pozicije	Iznos
Elementi koji se uključuju u osnovni kapital	4,658,197
Nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim prioriternih kumulativnih akcija	2,621,980
Emisiona premija	171,840
Rezerve iz dobiti	1,654,377
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	210,000
Elementi koji umanjuju osnovni kapital	(418,511)
Nematerijalna ulaganja	(14,187)
Iznos akcija banke uzetih u zalogu, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	(391,150)
Nerealizovani gubici po osnovu HOV raspoloživih za prodaju	(13,174)
Elementi koji se uključuju u dopunski kapital	342,511
Deo revalorizacionih rezervi	342,511
Odbitne stavke od kapitala	(1,015,383)
<i>od čega: umanjenje osnovnog kapitala</i>	<i>(672,872)</i>
<i>od čega: umanjenje dopunskog kapitala</i>	<i>(342,511)</i>
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke	(1,005,148)
Ukupan osnovni kapital	3,566,813
Ukupan dopunski kapital	0

4. KAPITALNI ZAHTEVI I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA

4.1. Regulatorni kapitalni zahtevi

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, Banka izračunava kapitalne zahteve za sledeće rizike:

- kreditni rizik – primenom standardizovanog pristupa;
- tržišni rizik – primenom standardizovanog pristupa;
- operativni rizik – primenom pristupa osnovnog indikatora;
- rizika izmirenja/isporuke;
- rizika druge ugovorne strane – primenom složenog metoda i

održava adekvatnost kapitala u skladu sa regulatornim propisima na nivou većem od 12%.

U sledećoj tabeli je dat pregled strukture kapitalnih zateva Banke u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2011. godine.

Tabela 2: Kapitalni zahtevi po vrstama rizika

Kapitalni zahtev za kreditni rizik	
Države i centralne banke	71,809
Javna administrativna tela	0
Banke	20,811
Privredna društva	487,124
Fizička lica	35,582
Ostale izloženosti	124,215
Ukupan kapitalni zahtev za kreditni rizik	739,541
<i>od čega:</i>	
<i>Obezbeđeno nekretninama</i>	4,288
<i>Dospela nenaplaćena potraživanja</i>	3,207
Kapitalni zahtev za tržišne rizike	
Kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik dužničkih hartija od vrednosti	29,919
Kapitalni zahtev za specifični cenovni rizik dužničkih hartija od vrednosti	24,136
Kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik vlasničkih hartija od vrednosti	69
Kapitalni zahtev za specifični cenovni rizik vlasničkih hartija od vrednosti	139
Kapitalni zahtev za devizni rizik	25,414
Ukupan kapitalni zahtev za tržišni rizik	79,677
Kapitalni zahtev za rizik druge ugovorne strane	0
Kapitalni zahtev za operativni rizik	127,409
UKUPAN IZNOS KAPITALNIH ZAHTEVA	946,627

4.2. Interna procena adekvatnosti kapitala

Banka sprovodi proces interne procene adekvatnosti kapitala, odnosno utvrđuje iznos i raspodelu internog kapitala. Proces interne procene adekvatnosti kapitala je formalizovan i dokumentovan proces koji zadovoljava sledeće kriterijume:

1. zasnovan je na procesu identifikacije i merenja odnosno procene rizika;
2. pruža sveobuhvatnu procenu rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
3. obezbeđuje adekvatan interni kapital u skladu sa rizičnim profilom Banke;
4. uključen je na adekvatan način u sistem upravljanja i donošenja odluka u Banci i predmet je redovne analize, praćenja i provere.

Proces procene adekvatnosti internog kapitala obuhvata sledeće faze:

1. utvrđivanje materijalno značajnih rizika;
2. računanje iznosa potrebnog internog kapitala;
3. određivanje ukupnog internog kapitala;
4. poređenje iznosa kapitala obračunatog u skladu sa regulatornim kapitalom;
5. određivanje potrebnog internog kapitala.

Interna procena adekvatnosti kapitala sprovodi se najmanje jednom godišnje. Interni kapital se obračunava sve ostale rizike koji nisu obuhvaćeni regulatornim okvirom za utvrđivanje minimalnih kapitalnih zahteva i primenom interno razvijenih metodologija, uzimajući u obzir strateške ciljeve, makroekonomsko okruženje, interne standard i složenost poslovnih aktivnosti procenjuje potrebni kapital.

Banka je internim metodologijama propisala kvantitativne i kvalitativne kriterijume za utvrđivanje materijalno značajnih rizika uključenih u proces interne procene adekvatnosti kapitala, kao i pristupe analize i utvrđivanja internog kapitala za pojedinačne relevantne rizike. Procenjuje se postojanje svakog od rizika iz registra rizika, primenom usvojenih pristupa. Za svaki identifikovani rizik se donosi odluka o tretmanu, koji može biti kvantitativan, odnosno Banka će utvrđivati kapital za pokriće datog rizika, ili kvalitativan, u kojem slučaju Banka neće utvrđivati potreban kapital ali će imati dobro uspostavljen i dokumentovan sistem za upravljanje ovim rizikom.

U cilju utvrđivanja značajnih rizika, Banka analizira:

- rizike za koje računa minimalne kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke;
- rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtevima propisanim Odlukom o adekvatnosti kapitala banke (kreditno–devizni rizik, rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik ulaganja, moguću potcenjenost kreditnog rizika usled primene standardizovanog pristupa, moguću potcenjenost operativnog rizika usled primene jednostavnog ili standardizovanog pristupa);
- rizik kamatne stope, rizik koncentracije, rizik likvidnosti, reputacioni i strateški rizik, i rizike koji nastaju po osnovu eksternih faktora, a koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja i ostale rizike koji nisu ovde navedeni.

Banka će redovno, a najmanje jednom godišnje, sprovesti stres testiranje za sve značajne rizike i za interni kapital. Pod stres testiranjem se podrazumeva procena potencijalnih efekata specifičnih događaja i/ili promena više faktora rizika na kapital i finasijski rezultat Banke. Banka rezultate dobijene po osnovu stres testiranja uzima u obzir u postupku procene i održavanja internog kapitala na odgovarajućem nivou.

Postupak procenjivanja adekvatnosti internog kapitala Banke je sastavni deo sistema upravljanja Bankom koji će se na kontinuiranoj osnovi sprovesti u skladu sa Strategijom i politikama za upravljanje rizicima, kao i Strategijom upravljanja kapitalom Banke. Uključuje redovno utvrđivanje, merenje i praćenje svih evidentiranih rizika koji mogu imati negativan uticaj na postizanje ciljeva Banke, uključujući strategiju upravljanja rizicima, politike upravljanja rizicima i u skladu sa tim sklonost za preuzimanje rizika.

U pogledu internog kapitala, strategija treba da osigura održavanje nivoa kapitala koji može podržati očekivani rast plasmana, buduće izvore sredstava i korišćenja njima i politiku dividendi Banke, pri čemu će proces interne procene adekvatnosti kapitala, kao formalizovan i dokumentovan proces koji odgovara prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke, zadovoljiti sledeće kriterijume:

- zasnovanost na procesu identifikacije i merenja, odnosno procene rizika;
- pruža sveobuhvatnu procenu rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
- obezbeđuje adekvatan interni kapital u skladu sa rizičnim profilom Banke;
- uključen je na adekvatan način u sistem upravljanja i donošenja odluka u Banci i
- predmet je redovne analize, praćenja i provere.

Banka održava nivo adekvatnosti internog kapitala na način kako je utvrđeno i za regulatorni kapital. U svakom trenutku interni kapital mora biti veći od internog kapitalnog zahteva i zadovoljavati nivo potrebnog pokazatelja adekvatnosti internog kapitala definisanog strategijom Banke. S obzirom da je interna procena adekvatnosti kapitala orijentisana na budućnost, Banka procenjuje dovoljnost datog kapitala za naredne periode, prognozira adekvatnost kapitala prema osnovnim i stresnim scenarijima i razvija plan za pribavljanje kapitala ukoliko se to pokaže neophodnim (načini prikupljanja definisani strategijom upravljanja kapitalom). Analiza predstavlja Plan za kapital i integrisana je u proces godišnjeg budžetiranja.

Interni kapital Banka utvrđuje za sledeće rizike:

- kreditni rizik;
- kreditno-devizni rizik;
- rizik izmirenja/isporuke;

- rizik druge ugovorne strane;
- tržišni rizik;
- operativni rizik;
- rizik koncentracije;
- rizik ulaganja;
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi;
- rizik zemlje;
- strateški rizik;
- reputacioni rizik.

Za ostale rizike ne utvrđuje se interni kapital, već se definiše niz smernica, kriterijuma i procesa u cilju prihvatanja, izbegavanja, ublažavanja i prenosa rizika.

4.3. Rizik izmirenja/ispоруke i rizik druge ugovorne strane

Rizikom izmirenja/ispоруke i rizikom druge ugovorne strane upravlja se u okviru sistema upravljanja tržišnim i kreditnim rizicima. Okvirom za upravljanje sa ova dva rizika obuhvaćene su sve transakcije dilerskog poslovanja sa finansijskim instrumentima (trgovanje na organizovanom tržištu i slobodne isporuke). Banka izračunava kapitalni zahtev za rizik izmirenja/ispоруke za transakcije iz knjige trgovanja u vezi sa hartijama od vrednosti, stranim valutama ili robom, izuzev za repo i obrnute repo ugovore i ugovore o davanju i uzimanju u zajam hartija od vrednosti ili robe.

Izloženost riziku izmirenja/ispоруke po osnovu neizmirenih transakcija izračunava se kao razlika između ugovorene cene izmirenja za određenu dužničku ili vlasničku hartiju od vrednosti, valutu ili robu i njene tekuće tržišne vrednosti, samo ukoliko ta razlika predstavlja gubitak za Banku koji nastaje kada je:

- tekuća tržišna cena veća od ugovorene, u slučaju kada Banka prodaje hartiju od vrednosti, valutu ili robu drugoj ugovornoj strani, odnosno
- tekuća tržišna cena niža od ugovorene, u slučaju kada Banka kupuje hartiju od vrednosti, valutu ili robu od druge ugovorne strane.

Banka računa kreditnim rizikom ponderisanu aktivu za rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka ukoliko je:

- platila hartije od vrednosti, stranu valutu ili robu pre nego što ih je druga ugovorna strana isporučila, ili ih je isporučila, pre nego što ih je druga ugovorna strana platila, ili
- u slučaju transakcija sa inostranstvom, protekao najmanje jedan radni dan od dana kada je Banka izvršila plaćanje odnosno isporuku.

Banka izračunava kapitalni zahtev za rizik druge ugovorne strane po osnovu sledećih pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige:

- finansijskih derivata;
- kreditnih derivata (iz knjige trgovanja);
- transakcija po osnovu repo i obrnutih repo ugovora;
- transakcija davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe;
- transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti i
- transakcija sa dugim rokom izmirenja.

Vrednost izloženosti po osnovu finansijskih derivata i kreditnih derivata (iz knjige trgovanja) i transakcija sa dugim rokom izmirenja Banka izračunava primenom metoda tekuće izloženosti.

Za računanje vrednosti izloženosti po transakcijama po osnovu repo i obrnutih repo ugovora, davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe i transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti, Banka koristi složeni metod propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Prilikom izračunavanja vrednosti izloženosti primenom metoda tekuće izloženosti, Banka upotrebljava hipotetičke iznose koji predstavljaju odgovarajuće merilo rizika po osnovu ugovora.

Vrednost izloženosti se, u skladu sa metodom tekuće izloženosti, izračunava kao zbir:

- tekuće izloženosti po osnovu svih ugovora čija je vrednost pozitivna, koji predstavlja tekuću tržišnu vrednost tog ugovora - derivata (za ugovore čija je vrednost negativna, tekuća izloženost je nula) i

- potencijalne buduće kreditne izloženosti u periodu preostalom do datuma dospeća ugovorne obaveze, koja se dobija kada se hipotetička vrednost glavnice svakog ugovora pomnoži odgovarajućim faktorom konverzije iz sledeće tabele.

U sledećoj tabeli je dat pregled izloženosti riziku druge ugovorne strane:

Tabela 3: Izloženost riziku druge ugovorna strane

u 000 RSD

Pozicija	Bruto pozitivna fer vrednost ugovora	Pozitivni efekti netiranja	Neto izloženost riziku	Vrednost sredstava obezbeđenja	Neto izloženost proistekla iz derivativnih instrumenata
REPO i obrnuti REPO ugovori	1,140,000	0	1,140,000	1,140,000	0
Terminski ugovori	0	0	0	0	0
Ukupno	1,140,000	0	1,140,000	1,140,000	0

Iznos izloženosti riziku druge ugovorne strane u skladu sa primenjenim složenim metodom predviđenim Odlukom o adekvatnosti kapitala banke je 1,140,000 hiljada dinara, a Banka nema izloženost riziku izmirenja/isporuke.

4.4. Kreditni rizik

Dospelim nenaplaćenim potraživanjem Banka smatra:

- situaciju kada dužnik kasni u izmirenju svojih obaveza više od 90 dana od dana dospeća predmetne obaveze u bilo kojem materijalno značajnom iznosu, pri čemu se docnja u izmirenju obaveza računa u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke.
- evidencija postojanja problematične finansijske situacije koja može (najverovatnije će) rezultirati u nemogućnosti izmirenja obaveze prema Banci iako to još nije slučaj, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja.
- otvoren proces stečaja, likvidacije ili neke vrste finansijskog restruktuiranja dužnika,
- prodaja potraživanja.

Banka redovno procenjuje obezvređenje bilansne aktive i vanbilansnih stavki izloženih kreditnom riziku. Procenjivanje obezvređenja (ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama) se vrši individualno i kolektivno, a u skladu sa zahtevima MRS 39 - Finansijski instrumenti: Priznavanje i merenje, MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i MSFI 7 - Finansijski instrumenti: Obelodanjivanje. Osnovni cilj je propisivanje kriterijuma evidentiranja porasta rizika, a na osnovu kojih se može izvršiti realna procena sredstava, kapitala i prihoda Banke.

Ukoliko postoje objektivni dokazi da su finansijski instrumenti obezvređeni, odnosno da Banka u ugovorenim rokovima ili iznosima neće biti u mogućnosti da naplati svoja potraživanja, sadašnja vrednost budućih novčanih tokova ne odslikava realno stvarnu vrednost finansijskih instrumenata, odnosno da će isti biti manji od njihove knjigovodstvene vrednosti, vrši se ispravka vrednosti takvog plasmana radi svođenja na nadoknadivu (realnu) vrednost.

Objektivnim dokazom obezvređenja finansijskog instrumenta smatra se saznanje o:

- postojanju značajnih finansijskih teškoća dužnika;
- stvarnom kršenju ugovornih obaveza, kao što je kašnjenje u izmirenju dospelih obaveza u odnosu na inicijalni datum dospeća preko 90 dana na dan vršenja analize ili neispunjenje drugih ugovornih odredbi;
- neophodnosti odobravanja ustupaka Banke kroz restruktuiranje u pogledu uslova izmirenja obaveza dužnika koje se odnose na klijentove probleme sa solventnošću, koje Banka u

drugim okolnostima ne bi razmotrila, a čija je posledica smanjenje inicijalno ugovorenih obaveza;

- visokoj verovatnoći bankrotstva, stečaja ili drugog oblika finansijskog restrukturiranja dužnika;
- nestanku aktivnog tržišta za finansijsko sredstvo usled finansijskih teškoća;
- istorijskom trendu naplate potraživanja koji ukazuje da celokupni nominalni iznos portfolia potraživanja neće biti naplaćen.

Formiranje ispravke vrednosti i rezervisanja za kreditne gubitke na individualnom nivou predlaže Odeljenje upravljanja rizicima, a analizira i usvaja Izvršni odbor Banke.

Procena nadoknadivosti potraživanja se vrši na osnovu faktora kao što su: 1. finansijski položaj dužnika (kreditna sposobnost) uključujući realističnu procenu, na osnovu finansijskih i poslovnih informacija, verovatnoće budućih novčanih tokova, 2. kvaliteta i realizacione fer vrednosti kolaterala, troškova u vezi sa realizacijom kolaterala, kao i 3. urednosti u dosadašnjem servisiranju obaveza.

Prilikom obračuna ispravke vrednosti, odnosno rezervisanja, ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekuju prilivi u dugom roku, obavezno se operiše sa diskontovanim vrednostima očekivanih novčanih tokova u budućnosti. Diskontovanje se vrši diskontnom kamatnom stopom koja predstavlja najmanje originalnu efektivnu kamatnu stopu (stopa u trenutku odobravanja plasmana pod uslovom daje ugovorena fiksna kamatna stopa) i za periode vremena koji predstavljaju očekivane ročnosti novčanih tokova svake kreditne izloženosti.

Ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekivani novčani tokovi nalaze u okviru kratkog roka, svođenje očekivanih budućih novčanih tokova na sadašnju vrednost putem diskontovanja nije obavezno u skladu sa zahtevima MRS 39 (ukoliko je efekat diskontovanja nematerijalan), već se obračun može vršiti na osnovu nominalne knjigovodstvene vrednosti.

Ukoliko se koristi promenljiva kamatna stopa diskontovanje se vrši po efektivnoj kamatnoj stopi koja je dobijena uzimajući u obzir osnovu utvrđivanja kamatne stope na dan analize i maržu rizika određenog plasmana (tekuća efektivna kamatna stopa na dan na koji se vrši diskontovanje).

Za latentne rizike, procenjivanje i evidentiranje ispravke vrednosti vrši se na osnovu kolektivne procene portfolia sličnih potraživanja. Komponentna inherentnih gubitaka procenjuje se na osnovu analize istorijskih statističkih podataka u pogledu procenta plasmana kod kojih je evidentiran prelaz u status neizvršenja obaveza svakog segmenta portfolia, kao i drugih faktora kao što su stopa naplate po plasmanima evidentiranim u statusu neizvršenja obaveza, zemlja porekla dužnika i drugo.

Kolektivno procenjivanje se vrši ukoliko se objektivno može zaključiti da postoji dokaz postojanja merljivog umanjenja u očekivanim budućim tokovima gotovine u odnosu na originalnu vrednost glavnice za grupu potraživanja odnosno da portfolio u sebi sadrži potraživanja koja bi se morala pojedinačno ispraviti, ali se individualne stavke za evidentiranje ispravke vrednosti na pojedinačnom nivou ili izdvajanja u rezervisanja za gubitke još ne mogu identifikovati.

Potraživanja i potencijalne obaveze za koje ne postoje objektivni indikatori da su obezvređena, kao i ona za koje je na osnovu individualne procene utvrđeno da nisu obezvređena, uključuju se u grupe potraživanja (finansijskih sredstava) sa sličnim karakteristikama u pogledu rizika.

Banka koristi sledeće metode za grupisanje radi kolektivnog procenjivanja ispravke vrednosti/rezervisanja za kreditni gubitak, a u zavisnosti od klase izloženosti kreditnom riziku:

- procenjene klase kreditnog rizika
- vrsta plasmana
- urednost u izmirenju obaveza.

Ukoliko se za klijente za koje se vrši individualno procenjivanje kao rezultat dobije da nije potrebno izvršiti ispravku vrednosti/rezervisanje, ispravka vrednosti/rezervisanje za takvu izloženost se obračunava primenom utvrđenog procenta ispravke vrednosti/rezervisanje definisane grupe kojoj bi se izloženost pridružila.

U sledećim tabelama dat je pregled ukupnog i prosečnog iznosa izloženosti po klasama izloženosti i kategorijama izloženosti:

Tabela 4: Iznos izloženosti po klasama pre tehnika ublažavanja
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Države i centralne banke	2,657,259	531,452	0	0	1,140,000	1,140,000
Jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave	3	3	0	0	0	0
Javna administrativna tela	0	0	0	0	0	0
Međunarodne razvojne banke	0	0	0	0	0	0
Međunarodne organizacije	0	0	0	0	0	0
Banke	1,203,653	35,402	0	0	371,919	37,192
Privredna društva	3,267,302	9,554	1,976,123	5,778	8,784,422	65,555
Fizička lica	346,259	241	74,014	141	690,621	11,322
Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0
Pokrivene obveznice	0	0	0	0	0	0
Ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0	0	0	0	0
Ostale izloženosti	1,113,601	74,240	2,418	286	2,307,214	230,721
Ukupno	8,588,077	650,892	2,052,555	6,205	13,294,176	1,484,790

4.4.1. Geografska raspodela izloženosti

Tabela 5: Izloženosti prema državama i centralnim bankama
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	Ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Srbija	2,657,259	531,152	0	0	1,140,000	1,140,000
Ukupno	2,657,259	531,152			1,140,000	1,140,000

Tabela 6: Izloženosti prema bankama

u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
<i>Vojvodina</i>	0	0	0	0	239	239
<i>Beograd</i>	325,099	29,554	0	0	2,430	486
<i>Šumadija i Zapadna Srbija</i>	1,120	1,120	0	0	0	0
<i>Južna i Istočna Srbija</i>	0	0	0	0	4,412	2,206
<i>Kosovo i Metohija</i>	0	0	0	0	0	0
Srbija - ukupno	326,219	30,674	0	0	7,081	2,931
Švajcarska	326,290	326,290	0	0	103,594	51,797
Belgija	266,228	266,228	0	0	0	0
Nemačka	158,594	79,297	0	0	0	0
Rusija	42,475	42,475	0	0	0	0
Tunis	0	0	0	0	261,244	261,244
SAD	46,908	46,908	0	0	0	0
Ostalo	36,939	7,388	0	0	0	0
Ukupno	1,203,653	799,260	0	0	371,919	315,972

Tabela 7: Izloženosti prema privrednim društvima

u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
<i>Vojvodina</i>	228,883	4,671	128,392	4,427	736,264	43,310
<i>Beograd</i>	1,648,695	4,835	1,574,722	5,284	3,718,846	45,912
<i>Šumadija i Zapadna Srbija</i>	930,235	15,504	265,979	17,732	1,931,929	62,320
<i>Južna i Istočna Srbija</i>	27,406	13,703	7,030	7,030	40,591	10,148
<i>Kosovo i Metohija</i>	0	0	0	0	0	0
Srbija - ukupno	2,835,219	38,713	1,976,123	34,473	6,427,630	161,690
Alžir	68,064	68,064	0	0	0	0
Belorusija	17,939	17,939	0	0	0	0
Bosna i Hercegovina	136,589	9,106	0	0	0	0
Hrvatska	0	0	0	0	52,320	52,320
Irak	0	0	0	0	2,304,472	2,304,472
Rusija	209,491	16,115	0	0	0	0
Ukupno	3,267,302	149,937	1,976,123	34,473	8,784,422	2,518,482

Tabela 8: Izloženosti prema fizičkim licima
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	1,895	158	1,032	147	0	0
Beograd	343,581	250	72,668	143	690,621	11,322
Šumadija i Zapadna Srbija	719	48	314	52	0	0
Južna i Istočna Srbija	0	0	0	0	0	0
Kosovo i Metohija	64	64	0	0	0	0
Ukupno	346,259	520	74,014	342	690,621	11,322

Tabela 9: Ostale izloženosti
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	266	133	976	488	23,944	11,972
Beograd	1,100,211	122,246	1,442	481	2,112,270	422,454
Šumadija i Zapadna Srbija	13,124	6,562	0	0	0	0
Južna i Istočna Srbija	0	0	0	0	0	0
Kosovo i Metohija	0	0	0	0	0	0
Srbija - ukupno	1,113,601	128,941	2,418	969	2,136,214	434,426
SAD	0	0	0	0	171,000	57,000
Ukupno	1,113,601	128,941	2,418	969	2,307,214	491,426

4.4.2. Raspodela izloženosti po sektorima i privrednim granama

Tabela 10: Izloženosti prema bankama
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Banke u zemlji i ostalo monetarno poslovanje	283,096	25,736	0	0	7,080	885
Osiguranje	43,123	43,123	0	0	0	0
Strane banke	877,434	62,674	0	0	364,839	121,613
Delatnost holding kompanija i ostale usluge kreditiranja i finansiranja	0	0	0	0	0	0
Ukupno	1,203,653	131,533	0	0	371,919	122,498

Tabela 11: Izloženosti prema privrednim društvima
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Preduzetnici	5,523	394	6,715	1,343	113,828	16,261
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	12,750	12,750	282	282	0	0
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom i slične aktivnosti	652,572	8,475	363,304	4,325	57,393	19,131
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom						
Građevinarstvo	250,769	13,198	999,356	27,010	6,306,606	51,693
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	1,504,088	11,059	440,294	3,796	2,124	2,124
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	319,510	7,793	67,154	920	0	0
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	61,564	2,199	98,474	4,689	0	0
Ostalo	460,526	11,513	544	181	2,304,471	2,304,471
Ukupno	3,267,302	67,381	1,976,123	42,546	8,784,422	2,393,680

Tabela 12: Izloženosti prema fizičkim licima
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Stanovništvo	346,259	241	74,014	141	690,621	11,322
Ukupno	346,259	241	74,014	141	690,621	11,322

4.4.3. Raspodela izloženosti po preostalom roku do dospeća

Tabela 13: Izloženost po preostalom roku do dospeća

u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva	Rizične vanbilansne stavke	Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja
Izloženosti prema bankama			
do 90 dana	1,156,502	0	34
od 91 do 180 dana	0	0	95,790
od 181 dana do 1 godine	0	0	1,001
preko 1 godine	0	0	4,432
bez roka	47,151	0	270,662
Izloženosti prema privrednim društvima			
do 90 dana	124,131	357,767	170,755
od 91 do 180 dana	1,863,619	903,272	54,919
od 181 dana do 1 godine	1,021,000	233,887	988,136
preko 1 godine	237,338	481,197	1,022,903
bez roka	21,214	0	6,547,713
Izloženosti prema fizičkim licima			
do 90 dana	3,259	19,096	90,487
od 91 do 180 dana	28,690	0	12,431
od 181 dana do 1 godine	36,115	14,785	22,641
preko 1 godine	278,195	40,133	562,764
bez roka	0	0	2,297
Država i centralne banke			
do 90 dana	2,657,259	0	1,140,000
od 91 do 180 dana	0	0	0
od 181 dana do 1 godine	0	0	0
preko 1 godine	0	0	0
bez roka	0	0	0
Ostale izloženosti			
do 90 dana	89,584	0	217,876
od 91 do 180 dana	282	39	84,234
od 181 dana do 1 godine	0	0	155,013
preko 1 godine	13,119	2,379	1,643,860
bez roka	1,010,616	0	206,231
Ukupno	8,588,074	2,052,555	13,294,179

4.4.4. Raspodela izloženosti po kojima je utvrđeno obezvređenje

Tabela 14: Izloženost po kojima je utvrđeno obezvređenje na pojedinačnom nivou po sektorima i privrednim granama

u 000 RSD

Klasa	Bilansna aktiva kod koje je izvršena pojedinačna ispravka vrednosti	Stanje ispravke vrednosti bilansne aktive	Prihodi/(rashodi) od indirektnih otpisa plasmana	Dospela nenaplaćena potraživanja	Vnabilansne stavke po kojima je utvrđeno rezervisanje na pojedinačnom nivou	Stanje rezervisanja za vanbilansne stavke	Prihodi/(rashodi) od rezervisanja
Preduzetnici	75	52	(3)	5,460	0	0	0
Stanovništvo	15,791	3,184	3,657	10,415	0	0	0
Banke u zemlji i ostalo monetarno poslovanje	0	0	0	0	0	0	0
Osiguranje	0	0	0	0	0	0	0
Strane banke	0	0	0	0	0	0	0
Delatnost holding kompanija i ostale usluge kreditiranja i finansiranja	0	0	0	0	0	0	0
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	0	0	0	0	0	0	0
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom i slične aktivnosti	77,694	4,145	(3,838)	46	710	8	(7)
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	0	0	0	0	0	0	0
Građevinarstvo	288,982	56,992	(25,530)	52,942	13	1	12
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	11,722	3,166	(2,946)	26,670	10,948	3,520	(1,998)
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	9,578	9,578	85	0	0	0	0
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	79,253	16,159	(15,101)	0	0	0	0
Ostalo	0	0	0	203,210	0	0	0
Ukupno	483,095	93,276	(43,676)	298,743	11,671	3,529	(1,993)

Tabela 15: Izloženost po kojima je utvrđeno obezvređenje na pojedinačnom nivou po geografskoj distribuciji

u 000 RSD

Klasa	Bilansna aktiva kod koje je izvršena pojedinačna ispravka vrednosti	Stanje ispravke vrednosti bilansne aktive	Prihodi/(rashodi) od indirektnih otpisa plasmana	Dospela nenaplaćena potraživanja	Vnabilansne stavke po kojima je utvrđeno rezervisanje na pojedinačnom nivou	Stanje rezervisanja za vanbilansne stavke	Prihodi/(rashodi) od rezervisanja
Vojvodina	68,683	5,073	(3,479)	30,870	710	8	(7)
Beograd	255,583	71,184	(24,075)	69,594	10,961	3,521	(1,986)
Šumadija i Zapadna Srbija	158,829	17,019	(16,122)	26,696	0	0	0
Južna i Istočna Srbija	0	0	0	583	0	0	0
Kosovo i Metohija	0	0	0	0	0	0	0
Srbija - ukupno	483,095	93,276	(43,676)	127,743	11,671	3,529	(1,993)
SAD	0	0	0	171,000	0	0	0
Ukupno	483,095	93,276	(43,676)	298,743	11,671	3,529	(1,993)

Tabela 16: Promene na ispravkama vrednosti i rezervisanjima u periodu

u 000 RSD

Klasa	Početno stanje	Povećanje tokom perioda	Smanjenje tokom perioda	Ostala prilagođavanja	Direktan otpis	Završno stanje
Ispravka vrednosti na pojedinačnoj osnovi	49,607	50,112	(6,443)	0	0	93,276
Rezervisanje na pojedinačnoj osnovi	1,535	2,007	(13)	0	0	3,529
Ispravka vrednosti na kolektivnoj osnovi	41,761	247,027	(203,092)	(366)	(241)	85,089
Rezervisanja na kolektivnoj osnovi	6,071	8,217	(6,635)	(2)	0	7,651
Ukupno	98,974	307,363	(216,183)	(368)	(241)	189,545

4.4.5. Obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik

Banka koristi kreditne rejtinge AKI koje dodeljivanje rejtinga obavljaju u skladu sa metodologijom OECD-a. Banka trenutno ne koristi kreditne rejtinge AEKR, imajući u vidu da nijedna rejting agencija nije dobila dozvolu Narodne banke Srbije za izdavanje rejtinga. AKI rejtingi se koriste za izloženosti prema državama i centralnim bankama, kao i prema bankama ukoliko se radi o stranim licima. Postupak pridruživanja kreditnog rejtinga određenom licu vrši se automatski, kroz odgovarajuću aplikaciju, na osnovu čega se lica raspoređuju u odgovarajući kreditni kvalitet, a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

U narednoj tabali nalazi se prikaz iznosa izloženosti pre i posle primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika za klase izloženosti za koje Banka primenjuje rejtinge AKI u obračunu potrebnog kapitala.

Tabela 17: Izloženosti prema bankama prema kreditnim kvalitetima

			<i>u 000 RSD</i>
Kreditni kvalitet	Ponder rizika (u %)	Ukupan iznos izloženosti pre primene tehnika ublažavanja rizika	Ukupan iznos izloženosti nakon primene tehnika ublažavanja rizika
1	0	938,554	938,554
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		0	0
2	20	43,123	43,123
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		43,123	43,123
3	50	598,868	598,868
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		286,148	286,148
4	100	4,028	4,028
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		4,028	4,028
5	150	0	0
<i>od čega: dospela nenaplaćena potraživanja</i>		0	0
Ukupno(1+2+3+4+5)		1,575,573	1,575,573

4.5. Tržišni rizik

Banka za potrebe obračuna kapitala za pokriće izloženosti tržišnim rizicima primenjuje standardizovani pristup.

Banka sve svoje aktivnosti raspoređuje u one koji se evidentiraju u knjigu trgovanja (koje su izložene cenovnim rizicima) i koje pripadaju bankarskoj knjizi. Knjiga trgovanja sadrži pozicije u finansijskim instrumentima koje Banka drži s namerom trgovanja, ili radi zaštite pozicija u drugim finansijskim instrumentima koji se vode u toj knjizi i za koje ne postoje ograničenja da se njima trguje, niti postoje ograničenja da se ove pozicije zaštite od rizika, kao i plasmane koji su pribavljani radi ostvarivanja dobiti iz razlike između nabavne i prodajne cene, odnosno na osnovu drugih promena cena u kratkom vremenskom periodu. Pozicije u knjizi trgovanja evidentiraju se dnevno po fer vrednosti. Ukoliko ne može vrednost pozicija da iskaže po fer vrednosti, Banka koristi alternativne metode za vrednovanje.

Kapitalni zahtev za tržišne rizike jednak je zbiru:

- 1) kapitalnih zahteva za poslovne aktivnosti iz knjige trgovanja, i to:
  - kapitalnog zahteva za cenovni rizik.
- 2) kapitalnih zahteva za sve poslovne aktivnosti, i to:
  - kapitalnog zahteva za devizni rizik;
  - kapitalnog zahteva za robni rizik.

Banka preuzima dve vrste cenovnog rizika za koje se obračunava kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala Banke:

- *opšti cenovni rizik;*
- *specifični cenovni rizik.*

Sa stanovišta vrste izloženosti koje nose cenovni rizik, a za koje Banka izračunava kapitalni zahtev, Banka preuzima dve vrste rizika:

- cenovni rizik vlasničkih hartija od vrednosti;
- cenovni rizik dužničkih hartija od vrednosti.

Pri izračunavanju kapitalnog zahteva za cenovni rizik, neto pozicija u svakoj pojedinačnoj hartiji od vrednosti raspoređenoj u knjizi trgovanja, izračunava se kao razlika između duge i kratke pozicije u toj hartiji, uz netiranje samo u slučaju identične hartije.

Za potrebe izračunavanja kapitalnog zahteva za cenovni rizik, pozicije u finansijskim derivatima prikazuju se kao kombinacija dugih i kratkih pozicija u hartijama od vrednosti koje su predmet ugovora i/ili hipotetičkih dugih i kratkih pozicija.

Za izračunavanje opšteg cenovnog rizika dužničkih hartija od vrednosti Banka primenjuje metod dospeća.

Kapitalni zahtev se izračunava odvojeno za svaku pojedinačnu valutu, a ukupni kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti jednak je zbiru kapitalnih zahteva za svaku pojedinačnu valutu.

Banka sve neto pozicije u dužničkim hartijama od vrednosti raspoređuje u klase i zone dospeća – prema preostalom periodu do dospeća (odnosno prema periodu preostalom do sledećeg određivanja kamatne stope za hartije od vrednosti sa promenljivom stopom) i kuponskoj (kamatnoj) stopi.

Svaka pozicija se množi odgovarajućim ponderom za tu klasu dospeća. Za svaku klasu dospeća, posebno se sabiraju sve ponderisane duge pozicije i sve ponderisane kratke pozicije.

Kapitalni zahtevi za cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti izračunavaju se odvojeno za svaku zemlju i za svaku valutu.

Banka izračunava neto (dugu ili kratku) poziciju u svakoj vlasničkoj hartiji od vrednosti. Banka može da netira duge i kratke pozicije u vlasničkim hartijama od vrednosti samo ukoliko se te hartije od vrednosti smatraju identičnim hartijama od vrednosti.

Banka računa kapitalni zahtev za devizni rizik ako je zbir ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu veći od 2% kapitala Banke. U obračun neto otvorene devizne pozicije uključuju se sledeći elementi:

- neto spot pozicije, koja predstavlja razliku između devizne imovine (umanjene za ispravku vrednosti) i deviznih obaveza u toj valuti (uključujući i nedospele kamate), odnosno razliku između imovine i obaveza u zlatu;
- neto forvard pozicije, koja predstavlja razliku između svih iznosa koji će biti primljeni i svih iznosa koji će biti plaćeni po osnovu valutnih forvard ugovora (ili forvard ugovora na zlato), uključujući i valutne fjučers ugovore (ili fjučers ugovore na zlato) i glavnice valutnih svopova koja nije uključena u spot poziciju;
- neopozivih garancija, nepokrivenih akreditiva i sličnih vanbilansnih stavki na osnovu kojih će banka morati da izvrši plaćanje a postoji verovatnoća da ta sredstva neće moći da nadoknadi;
- neto delta ekvivalenta svih valutnih opcija i opcija na zlato i
- tržišne vrednosti opcija koje nisu ni valutne opcije ni opcije na zlato a čiji je predmet ugovora iskazan u stranoj valuti.

Banka nema pozicije koje podležu obračunu kapitala za pokriće robnog rizika i rizika pozicije u opcijama.

4.6. Operativni rizik

Banka za potrebe obračuna kapitala za pokriće izloženosti operativnom riziku primenjuje Pristup osnovnog indikatora.

Osnov obračuna po datom pristupu je trogodišnji prosek indikatora izloženosti, obračunatog na osnovu relevantnih neto prihoda, pomnoženog sa stopom kapitalnog zahteva od 15%. Indikator izloženosti se računa na osnovu podataka iz revidiranih godišnjih finansijskih izveštaja.

Relevantan indikator za merenje kapitala za pokriće operativnog rizika predstavljaju neto prihodi od kamata i nekamatni neto prihod kao:

- prihodi i rashodi od kamata;
- prihodi od dividendi i učešća;

- prihodi i rashodi od naknada i provizija,
- dobiti i gubici po osnovu prodaje hartija od vrednosti;
- prihodi i rashodi od promene vrednosti hartija od vrednosti;
- prihodi i rashodi od kursnih razlika;
- ostali prihodi iz redovnog poslovanja.

U izračunavanje indikatora izloženosti ne uključuju se:

- rashodi indirektnih otpisa plasmana bilansnih potraživanja;
- rashodi rezervisanja za vanbilansne pozicije;
- ostali rashodi iz redovnog poslovanja (npr. troškovi poveravanja poslova trećim licima);
- realizovani dobiti/gubici od prodaje finansijske imovine koja nije namenjena trgovanju;
- ostali prihodi koji ne potiču iz redovnog poslovanja Banke.

Ukoliko je za bilo koju od prethodne tri godine, indikator izloženosti bio negativan ili jednak nuli, taj iznos se ne uključuje u izračunavanje trogodišnjeg proseka, već se prosek izračunava kao odnos zbira pozitivnih vrednosti indikatora izloženosti i broja godina u kojima su ostvarene pozitivne vrednosti tog indikatora.

Tabela 18: Izloženosti operativnom riziku

u 000 RSD

	2009	2010	2011	Prosek	Kapitalni zahtev
Iznos indikatora izloženosti	712,475	802,254	1,033,455	849,395	127,409
Ukupno	712,475	802,254	1,033,455	849,395	127,409

4.7. Izloženosti u vidu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi

Pri inicijalnom priznavanju vrši se klasifikacija finansijskih instrumenata. Klasifikacija finansijskih instrumenata prilikom početnog priznavanja zavisi od svrhe zbog koje su finansijski instrumenti stečeni i njihovih karakteristika. Banka je klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, krediti i potraživanja, hartije od vrednosti koje se drže do dospeća i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju.

Ukoliko se radi o pribavljenim finansijskim sredstvima radi sticanja kapitalne dobiti, ali ne u kratkom vremenskom period da bi bili prikladni za raspoređivanje u knjigu trgovanja, već u dužem vremenskom period, ovakvi instrumenti se raspoređuju u klasu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju.

Hartije od vrednosti koje su namenjene da se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbeđenjem likvidnosti ili izmena u kamatnim stopama, kursovima stranih valuta ili cena kapitala, klasifikuju se kao hartije od vrednosti raspoložive za prodaju. Hartije od vrednosti sastoje se od instrumenata kapitala banaka i drugih pravnih lica i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju.

Evidentiraju se u bilansu stanja Banke, od momenta kada se Banka ugovornim odredbama vezala za instrument.

Izloženosti u vidu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija, koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Kupovina ili prodaja ovih izloženosti, koja zahteva prenos sredstava u roku koji je utvrđen propisima ili konvencijama na datom tržištu, priznaje se na datum trgovanja (ili datum izmirivanja), odnosno na datum kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstvo (ili na datum kada Banka primi kupljeno ili prenese prodato sredstvo).

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrednosti raspoložive za prodaju, se iskazuju po fer vrednosti. Fer vrednosti hartija od vrednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cenama ponude. Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se hartija od vrednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje,

ili dok ta hartija od vrednosti nije trajno obezvređena. Kada se hartije od vrednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjuje vrednost, kumulirane korekcije fer vrednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspeha.

Banka procenjuje, na svaki izveštajni datum, da li postoji objektivan dokaz da je vrednost finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava umanjena (obezvređena). Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvređena i gubici po osnovu obezvređenja se priznaju samo ako postoji objektivan dokaz o obezvređenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva (slučaj gubitka) i kada slučaj gubitka utiče na procenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koja mogu biti pouzdano procenjena.

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova.

Fer vrednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cene i ostale relevantne modele. Kada tržišni inputi nisu dostupni, određuju se procenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u proceni fer vrednosti. Modeli procene odslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum merenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu pre ili nakon datuma merenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

Prestaju da se priznaju kada Banka izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Kada je Banka prenela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je sklopila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj meri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrednosti sredstva ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Banka morala da isplati, u zavisnosti koji iznos je niži.

Banka smatra učešća u kapitalu raspoloživa za prodaju obezvređenim kada postoji dokumentovano (tržišni podaci) ili procenjeno smanjenje fer vrednosti ovih sredstava ispod njihove nabavne vrednosti.

Banka vlasnička ulaganja koja pripadaju bankarskoj knjizi, a koja su stečena iz strateških razloga ili radi ostvarivanja dugoročnih prinosa od ulaganja u vidu dividende, evidentira u okviru bilansne klase Učešća u kapitalu.

Učešća u kapitalu drugih pravnih lica koja nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu izuzeta su od vrednovanja po tržišnoj vrednosti i iskazana su po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja.

Tabela 19: Struktura izloženosti prema nameri ulaganja

<i>u 000 RSD</i>	
Vrsta izloženosti	Iznos
Učešća i ulogi u kapitalu	59,443
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	43,123
<i>ostala učešća i ulogi</i>	16,320
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	8,956
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	8,956
<i>ostala učešća i ulogi</i>	0
Ukupno	68,399

Tabela 20: Vrednost izloženosti

u 000 RSD

Vrsta izloženosti	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost	Tržišna vrednost
Učešća i ulozi u kapitalu	60,764	47,828	47,828
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	44,003	47,828	47,828
<i>ostala učešća i ulozi</i>	16,761	0	0
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	11,984	11,984	12,621
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	11,984	11,984	12,621
<i>ostala učešća i ulozi</i>	0	0	0
Ukupno	72,748	11,984	60,449

Tabela 21: Realizovani i nerealizovani gubici

u 000 RSD

Vrsta izloženosti	Ukupno realizovan i nerealizovani dobitci/(gubici) perioda	Realizovani dobitci/(gubici) perioda	Nerealizovani dobitci/(gubici) perioda	Ukupan revalorizaci oni dobitak/(gubitak)	Iznos revalorizaci onog dobitka uključen u osnovi ili dopunski kapital	Iznos revalorizaci onog gubitka uključen u odbitne stavke
Učešća i ulozi u kapitalu	0	0	0	0	0	0
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	0	0	0	0	0	0
<i>ostala učešća i ulozi</i>	0	0	0	0	0	0
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	(20,623)	3,819	(24,442)	24,510	0	(13,174)
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	(20,623)	3,819	(24,442)	24,510	0	(13,174)
<i>ostala učešća i ulozi</i>	0	0	0	0	0	0
Ukupno	(20,623)	3,819	(24,442)	24,510	0	(13,174)

4.8. Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi

Sagledavanje izloženosti Banke kamatnom riziku u aktivnostima koje se evidentiraju u bankarskoj knjizi, vrši se kroz analizu uticaja promene kamatnih stopa na finansijski rezultat i ekonomsku vrednost kapitala.

Analiza rizika kamatne stope zasniva se na modelu analize dispariteta (GAP analizi) kamatno osetljivih bilansnih i vanbilansnih stavki aktive i pasive Banke koji se vrši za svaku značajnu valutu i ukupno po ostalim valutama.

Raspoređivanje kamatno osetljivih bilansnih i vanbilansnih stavki aktive i pasive Banke u definisane ročne okvire vrši se na bazi dospeća potraživanja i obaveza (ukoliko se radi o fiksnim kamatnim stopama), odnosno na osnovu vremena do sledećeg utvrđivanja kamatne stope (ukoliko se radi o promenljivim kamatnim stopama). Stavke kamatno osetljive aktive i pasive koje nemaju definisane intervale dospeća ili promene kamatne stope (depoziti po viđenju i sl.) ili stvarna dospeća koja mogu da variraju od ugovorenih dospeća (pozicije sa ugovorenim opcijama refinansiranja ili prevremenog opoziva) raspoređuju se odvojeno i u ročni okvir u skladu sa procenom i ranijim iskustvom Banke. Ranije iskustvo Banke podrazumeva stopu prevremenih opoziva (npr. depozita) i prevremene otplate obaveza prema Banci u prethodnom periodu od minimum godinu dana, koje će biti uključeno u analizu novčanih tokova od kamatno osetljivih plasmana i obaveza. U finansijskim instrumentima sa ugrađenim opcijama, gde novčani tokovi zavise od smera kretanja kamatnih stopa, Banka ispituje kretanje kamatnih stopa u različitim smerovima obzirom da će novčani tokovi da se menjaju u skladu sa smerom kretanja stopa.

Stavke kamatno osetljive aktive i pasive raspoređuju se u njihovim knjigovodstvenim vrednostima, odnosno isključivo dospeća po osnovu glavnice finansijskih instrumenata u bankarskoj knjizi.

Utvrđivanje visine kamatnog rizika vršiće se najmanje primenom sledećih mera rizika:

- Osetljivost ekonomske vrednosti, koja meri potencijalnu promenu kamatno osetljivih pozicija koje rezultiraju iz velikih trenutnih promena kamatnih stopa;
- Neto kamatni prihod pod rizikom, koji meri potencijalnu promenu u neto kamatnim prihodima usled očekivanih promena kamatnih stopa u narednih 12 meseci.

Neto kamatni prihod pod rizikom predstavlja najgori ishod od ponuđenih scenarija kretanja kamatne stope koji se analiziraju.

Osetljivost ekonomske vrednosti pokazuje efekat negativnog kretanja kamatnih stopa na ekonomsku vrednost kapitala Banke primenom stresnih scenarija promene kamatne stope.

Visina kamatnog rizika se meri i utvrđivanjem odnosa kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive, odnosno posmatranjem relativnog GAP-a kamatne osetljivosti (odnos GAP-a i ukupne aktive Banke).

Pored scenarija malih promena kamatnih stopa na tržištu, razmatra se i stresni kamatni šok koji podrazumeva paralelnu promenu prosečne kamatne stope (naniže ili naviše) za 200 baznih poena.

Procena izloženosti kamatnom riziku vrši se najmanje jednom mesečno, a ukoliko dođe do značajnih promena kamatnih stopa na tržištu ili prestrukturiranja aktive i pasive, i češće.

Na osnovu analize izloženosti Banke kamatnom riziku i prihvatljivog nivoa izloženosti politikama upravljanja rizikom kamatne stope definišu se limiti izloženosti Banke ovom riziku.

Tabela 22: Izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi

u 000 RSD

Valuta	Ukupna kamatno osetljiva aktiva	Ukupno kamatno osetljive obaveze	Disparitet	Uticaaj na neto kamatne prihode		Uticaaj na ekonomsku vrednost	
				+200bp	-200bp	+200bp	-200bp
RSD	4,829,816	653,394	4,176,423	14,900	(14,900)	18,062	(18,062)
EUR	1,584,148	1,816,595	(232,448)	(7,879)	7,879	28,040	(28,040)
USD	178,097	58,620	119,477	110	(110)	214	(214)
Ostale valute - ukupno	0	13,094	(13,094)	0	0	0	0
Ukupan uticaj	6,592,061	2,541,703	4,050,358	7,131	(7,131)	46,316	(46,316)

4.9. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Banka koristi tehnike ublažavanja kreditnog rizika koje su, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, prihvatljive kod primene standardizovanog pristupa za utvrđivanje kapitala za pokriće kreditnog rizika.

Tehnike se koriste na način da se izloženosti umanjuju za vrednost primljene kreditne zaštite koja ispunjava zahteve za priznavanje, a pre primene pondera rizika na istu.

Banka u obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik uključuje samo one instrumente kreditne zaštite koji ispunjavaju sve zahteve iz Odluke o adekvatnosti kapitala banke, pri čemu kreditnim rizikom ponderisani iznos izloženosti umanjen zbog korišćenja tehnika ublažavanja kreditnog rizika ne može biti veći od kreditnim rizikom ponderisanog iznosa izloženosti koji je izračunat za istu izloženost bez primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Za pokriće jedne izloženosti Banka može koristiti više vrsta kreditne zaštite u kojem slučaju se kroz primenu iznos izloženosti deli na posebne delove. Osnovni principi kojima se Banka rukovodi pri upravljanju sredstvima obezbeđenja su:

- Banka pribavlja adekvatan kolateral u cilju povećanja stepena naplativosti rizičnih plasmana;
- Banka određuje vrstu i visinu kolaterala prema visini evidentiranog rizika;
- Banka adekvatno utvrđuje vrednost kolaterala u skladu sa važećim finansijskim standardima u trenutku vrednovanja;
- Banka kontinuirano prati vrednost i utrživost kolaterala prema važećim finansijskim standardima u trenutku vrednovanja;

- Kolateral mora biti takve prirode i uspostavljen na takav način da u slučaju bankrotstva, stečaja i likvidacije ili propasti zajmoprimca ili davaoca kolateralnog jemstva, obezbeđenje ostaje na snazi i omogućava Banci da naplati svoje potraživanje.

Kolateralno jemstvo uspostavlja se na osnovu zaključenog pismenog ugovora o kolateralnom jemstvu sa davaocem kolateralnog jemstva. Svaki ugovor o kolateralnom jemstvu mora biti odobren od strane Odeljenja pravnih poslova pre zaključenja.

Vrednovanje kolaterala obavezno se vrši pre zaključenja ugovora o poslovnoj saradnji i u toku važenja ugovora. Ukoliko po proceni Banke, dođe do poremećaja uslova na tržištu koji značajno mogu uticati na vrednost kolaterala, vrednovanje kolaterala se može poveriti veštaku nadležnom za veštačenje kolaterala u pitanju.

Politika utvrđivanja fer vrednosti kolaterala predviđa da se koriste tržišne cene u slučajevima gde je to moguće, a da se za ostale kolaterale, ukoliko su primenljive, koriste metode vrednovanja. Prilikom odobravanja kredita i drugih izlaganja Banka zahteva pribavljanje nezavisne procene vrednosti kolaterala (nekretnine, opreme i sl.) od strane ovlašćenog procenitelja i mišljenja stručne službe nadležne za pravne poslove o validnosti dokumentacije i mogućnosti uspostavljanja sredstva obezbeđenja Banka vrši redovnu procenu vrednosti kolaterala najmanje jednom godišnje i vanredno kada se na osnovu eksternih informacija procenjuje da je došlo do obezvređenja potraživanja ili do poremećaja na tržištu koji mogu imati uticaja na vrednost kolaterala. Banka redovno zahteva nezavisnu procenu vrednosti realnog kolaterala (nepokretnosti pod hipotekom) najmanje godišnje ili jednom u tri godine, u zavisnosti od predmeta hipoteke, a u skladu sa važećom regulativom. Banka u slučaju neizmirenja obaveza klijenata vrši realizaciju sredstva obezbeđenja i prilive po tom osnovu koristi za smanjenje obaveza klijenata prema Banci.

Prihvatljivi instrumenti kreditne zaštite za potrebe obračuna kapitalnog zahteva za pokriće kreditnog rizika mogu pripadati grupi instrumenata materijalne kreditne zaštite i nematerijalne kreditne zaštite.

Tabela 23. Prihvatljivi instrumenti kreditne zaštite

Instrument zaštite	Način vrednovanja
Materijalna kreditna zaštita	
Finansijska imovina	
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod Banke</i>	Složeni metod
<i>Dužničke hartije od vrednosti država ili centralnih banaka</i>	
<i>Akcije i konvertibilne obveznice kotirane na berzi</i>	
Bilansno netiranje	
Standardizovani sporazumi o netiranju	
Ostali instrumenti materijalne kreditne zaštite	
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod druge banke</i>	Zamena pondera dužnika sa ponderom pružaoca kreditne zaštite uključujući upotrebu korektivnog faktora za valutnu i ročnu neusklađenost
<i>Polise životnog osiguranja vinkulirane u korist Banke</i>	
<i>Finansijski instrumenti koji će biti otkupljeni na zahtev</i>	
Nematerijalna kreditna zaštita	
Garancije, kontragarancija, i drugi oblici jemstva	Zamena pondera dužnika sa ponderom pružaoca kreditne zaštite uključujući upotrebu korektivnog faktora za valutnu i ročnu neusklađenost
Kreditni derivati	

Instrumenti materijalne kreditne zaštite se priznaju ukoliko su ispunjeni sledeći opšti uslovi:

- dovoljno su likvidni, odnosno lako su utrživi;
- vrednost tih instrumenata je stabilna tokom vremena, tako da obezbeđuje izvesnost u pogledu nivoa postignute kreditne zaštite;

- ugovorni odnos po osnovu koga su instrumenti pribavljeni daje Banci pravo da blagovremeno unovči ili ostvari prenos, prisvajanje ili zadržavanje imovine kojom se obezbeđuje kreditna zaštita u slučaju neizmirenja obaveza dužnika Banke, stečaja ili likvidacije tog dužnika ili nastanka drugog ugovorenog kreditnog događaja koji se odnosi na tog dužnika;

- stepen korelacije između vrednosti tih instrumenata i kreditne sposobnosti dužnika nije značajan.

Banka od materijalnih sredstava kreditne zaštite u smislu Odluke o adekvatnosti kapitala banke, u najvećem broju slučajeva prihvata gotovinu deponovanu kod Banke, dužničke hartije od vrednosti Republike Srbije, kao i akcije kotirane na berzi, a koje pripadaju glavnom berzanskom indeksu.

Banka svoje pozicije obezbeđene instrumentima kreditne zaštite u obliku finansijske imovine prilagođava za efekte korišćenja tehnika ublažavanja rizika primenom složenog metoda, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, primenjenu na efektivnu vrednost bilansne izloženosti, odnosno vanbilansne izloženosti ponderisane faktorima konverzije. Efektivna vrednost odnosne izloženosti jednaka je iznosu razlike između prilagođenih vrednosti odnosne izloženosti i sredstva obezbeđenja, a ukoliko je iznos te razlike negativan – jednaka je nuli. Prilagođena vrednost odnosne izloženosti izračunava se na način da se vrednost bilansnih pozicija umanjenih za ispravke vrednosti i potrebnu rezervu, kao i vrednost vanbilansnih stavki umanjenih za rezervisanje i potrebnu rezervu, pre primene faktora konverzije, koriguje za faktor volatilnosti koji je primenljiv na odnosnu izloženost. Za obračun prilagođene vrednosti izloženosti i sredstava obezbeđenja koriste se propisani faktori volatilnosti, koji važe u slučaju dnevnog vrednovanja izloženosti, odnosno sredstva obezbeđenja.

Banka svaki segment izloženosti pokriva određenim sredstvom obezbeđenja, uz poštovanje opšteg principa da se prvo primenjuju instrumenti koji predstavljaju najveće umanjenje izloženosti riziku.

Gotovina i gotovinski ekvivalenati deponovani kod druge banke imaju tretman garancije, odnosno jemstva banke kod koje su deponovani, prilikom prilagođavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive za efekte korišćenja ovih sredstava.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva prilagođava se za efekte korišćenja polisa životnog osiguranja vinkuliranih u korist Banke na način da se obezbeđenom delu odnosne izloženosti (vrednost odnosne izloženosti do visine otkupne vrednosti polise životnog osiguranja) dodeljuju definisani ponderi kreditnog rizika.

Finansijski instrumenati koje je izdala druga banka, koja nije jedna od ugovornih strana, i koje će ta banka otkupiti po zahtevu vlasnika instrumenata imaju tretman garancije, odnosno jemstva banke kod koje su deponovani, prilikom prilagođavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive za efekte korišćenja ovih sredstava.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva se prilagođava za efekte korišćenja bilansnog netiranja shodnom primenom odredbi za tretman kreditne zaštite u obliku finansijske imovine, pri čemu obaveze Banke po kreditima i depozitima koje su predmet bilansnog netiranja imaju tretman sredstva obezbeđenja u obliku gotovine.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva se prilagođava za efekte korišćenja standardizovanih sporazuma o netiranju primenom složenog metoda, pri čemu hartije od vrednosti ili roba koje su prodate, date u zajam ili predate po osnovu tog sporazuma predstavljaju izloženost Banke, a hartije od vrednosti ili roba iste vrste koje su kupljene, uzete u zajam ili primljene po osnovu tog sporazuma, predstavljaju sredstvo obezbeđenja.

Garancije, drugi oblici jemstva i kontragarancije se priznaju ukoliko su pružaoci kreditne zaštite:

- 1) države i centralne banke;
- 2) jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave;
- 3) međunarodne razvojne banke;
- 4) međunarodne organizacije;
- 5) javne agencije za koje se ponder kreditnog rizika dodeljuje na način koji je propisan za izloženosti prema državama i centralnim bankama ili za izloženosti prema bankama;

6) banke i

7) privredna društva, uključujući i podređena društva banke, sa raspoloživim kreditnim rejtingom AEKR kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 2 i manje, a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Od nematerijalnih sredstava kreditne zaštite, Banka najčešće prihvata garancije drugih banaka i jemstva privrednih društava. Banka primenjuje zamenu pondera kreditnog rizika u slučaju primene instrumenata nematerijalne kreditne zaštite samo ukoliko dužnik nije član iste grupe povezanih lica kao pružalac zaštite, prodavac potraživanja nije član iste grupe povezanih lica kao pružalac zaštite i ukoliko njihovo nekorišćenje dovodi do prekoračenja regulatorno propisanih limita koncentracije. Imajući u vidu da u trenutku za koji se izrađuje izveštaj ne postoje priznate AEKR koje bi izdavale prihvatljiv kreditni rejting domaćih privrednih društava i banaka, Banka nije bila u prilici da koristi jemstva i garancije ovih lica kao instrumente nematerijalne kreditne zaštite. U slučaju garancija inostranih banaka kojima se pripisuje kreditni rejting AKI u skladu sa metodologijom OECD-a radi se isključivo o bankama iz država sa kreditnim rejtingom 0 i shodno tome i rejting date banke.

Pod obezbeđenim delom odnosno izloženosti smatra se:

1. vrednost odnosno izloženosti, kada je vrednost instrumenta nematerijalne kreditne zaštite jednaka ili veća od vrednosti te izloženosti ili
2. vrednost instrumenta nematerijalne kreditne zaštite, kada je vrednost tog instrumenta manja od vrednosti odnosno izloženosti, a Banka i pružalac zaštite imaju isti prioritet naplate potraživanja u slučaju stečaja ili likvidacije dužnika Banke.

Upravljanje rizikom koncentracije po osnovu korišćenja instrumenata nematerijalne kreditne zaštite je sastavni deo sistema upravljanja kolateralima i definisan je predmetnom politikom Banke, a uključeno je i u proces redovne analize, izveštavanja o ukupnim izloženosti Banke rizicima, kao i proces interne procene adekvatnosti kapitala Banke

Tabela 24: Izloženosti pokrivenne sredstvima ublažavanja kreditnog rizika

u 000 RSD

Valuta	Materijalna kreditna zaštita		Nematerijalna kreditna zaštita
	Iznosi izloženosti pokriveni finansijskom imovinom	Iznosi izloženosti pokriveni ostalim instrumentima materijalne zaštite	
RSD	1,816,033	0	0
EUR	57,126	0	0
USD	1,294	0	0
Ostale valute – ukupno	38,318	0	0
Ukupan uticaj	1,912,771	0	0

Tabela 25: Izloženosti pokrivene sredstvima ublažavanja kreditnog rizika po klasama izloženosti

u 000 RSD

Klasa izloženosti	Materijalna kreditna zaštita		Nematerijalna kreditna zaštita
	Iznosi izloženosti pokriveni finansijskom imovinom	Iznosi izloženosti pokriveni ostalim instrumentima materijalne zaštite	
Države i centralne banke	1,140,000	0	0
Jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave	0	0	0
Javna administrativna tela	0	0	0
Međunarodne razvojne banke	0	0	0
Međunarodne organizacije	0	0	0
Banke	0	0	0
Privredna društva	767,785	0	0
Fizička lica	4,986	0	0
Visokorizične izloženosti	0	0	0
Pokrivene obveznice	0	0	0
Ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0	0
Ostale izloženosti	0	0	0
Ukupno	1,912,771	0	0